

*Ar
2000*

VASÁRNAPI UJSÁG

*deh kintre vésőrel J
vigyázz!!*

HARMINCZHATODIK ÉVFOLYAM

1889.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

NAGY MIKLÓS

KIADÓ-TULAJDONOS:

FRANKLIN-TÁRSULAT

Webster & Paros

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IRODALMI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

(Egyetem-utca 4. sz.)

Sas Ede: Május elsejen 283
Sántia Károly: Újévkor 3
A magyar királyi temetés napján 30
Földművelésügyi dícsó reggelén 35
Hervadt pünkösdi rózsáira 362
Karácsony ünnepe 835
Szabó Endre: Otthon 607
Sás: Béla: Gróf Mikó Imre emlékezete 378
Sás: Károly: A Lido-parton. (Trefort Agoston emlékezete) 302
Kereszt a sziklán 623
Széchy Károly: Vonaton 440
Erdő szelén 623
Timár Szaniszló: Téli 161
Vajda János: A meyerlingi halott 161
Vargha Gyula: Babiloni gondok (Heine) 815
A szűz-anya 835
Ejfélok 863
Vársényi György: Erdőben 314

3. Elmékedések, értekezések, fejtegetések.

Os-magyar mythologiai nyomok képekori művészetünkben. György Aladar 23
Az Eiffel-torony (3 képpel). Foltay Pál 42
Kovalevsky asszony és a tudós nők (képpel) 62
Eltemetők 90
Rudolf királyi emlékezete. Baksay Sándor 94
A trónörökös és a pragmatica sanctio V. S. 129, 193, 203
A görög naptár és időszámítása 140
Hypnotizmus és spirítizmus 179
A luxemburgi trónörökös (képpel) 250
Néhány szó az idegen nevek magyar helyesírásához. Duka Tivadar 275
Afrika jövője 316
A kolduló társadalom 469
Szent Erzsébet a képzőművészetben (képpel) 749
A párisi világkiállítás és a magyar zene. Bertha Sándor 805
Karácsony-est. a r 834

4. Élet- és jellemrajzok.

Mária Valéria főhercegnő és Saluator Ferenc főherceg (képpel) 2
Dr. Wagner János (arczéppel). Dr. A. G. Lavigierie bírórnok (arczéppel) 21
Fuchs Gusztáv (arczéppel) 38
Egy bucsuzó művész: Rossi Ernest 54
Károlygyörgy Péter és neje (arczéppel) 61
Rudolf trónörökös (képpel) 70
Rudolf trónörökös mint katona 91
Az uralkodó-ház (arczéppel) 105, 121, 122
Kínai magyar hittérítő (arczéppel) 146
Egy magyar zenész (Gungl József) halála 147
Parnell (arczéppel) 169
Rómer Floris (arczéppel) 185
Tirard és Spuller új francia ministerek (arczéppel) 201
John Bright (arczéppel) 217
Cop-Marlet Mara (arczéppel és képpel) H. A. Mihajlova N. Olga. Petőfi orosz fordítója (arczéppel) Szabó Endre 224
Baró Bánffy György (arczéppel) 228
Három új miniszter: Szilágyi Dezso (arczéppel) 234
Gr. Szapáry Gyula (arczéppel) 235
Wekerle Sándor (arczéppel) 235
A spanyol regenskirálynő és gyermekei (képpel) 241
Egy haldokló király és családja (arczéppel) 249
Dr. Schopper György rosznyói püspök (arczéppel és képpel) 257
Rónay Jácint (arczéppel) 265
Klimkócsics Ferenc (arczéppel). Prém József 273
Láng Lajos (arczéppel) 287
Baró Eötvös Loránd, a magyar tud. akadémia új elnöke (arczéppel). Dr. V. J. 300
Magyar főhercegek (arczéppel) 313
József főherceg, mint a magyar honvédség főparancsnoka (képpel) 321
Thurn-Taxis herceg (arczéppel) 321
A román trónörökös (arczéppel) 337
Jovanovics János (arczéppel). Hadszies Antal 353
Pápay István (arczéppel) 361
Két államtitkár: I. Tarkovich József (arczéppel). II. Fejér Miklós (arczéppel) 369
Tóth Agoston (arczéppel) 377
A bajor anyakirályné (arczéppel) 387
Gróf Teleki Géza az új belügyminiszter (arczéppel) L. M. 393
Bezzerdy Viktor, a képviselőház új házagnya (arczéppel) 399
Gróf Kun Kocsárd (arczéppel). Réthi Lajos 410
Eiffel (arczéppel) 423
Adatok Huszár Adolf életéből. Baróti Lajos 434
Pál orosz nagyherceg és neje (arczéppel) 433
Reviczky Gyula (arczéppel) 461
Fejzi pasa. Kollmann József 1848-49-iki honvédezetes (képpel) B-i N-r 477
Gróf Pöchy Manó (arczéppel) 485
Weber Antal (arczéppel) 490
Bedekovics Kálmán (arczéppel) 525
Bonnav Sándor, eszaki püspök (arczéppel) 538
A német császár (arczéppel) 542
Gróf Teleki Samu (arczéppel és képpel). Dr. Sz. L. 557
Josipovich Imre, az új horvát miniszter (arcz.) 573
A kisdudnevelési kiállítás rendezői: Hoffmann Jolán. Hampelné Pulszky Polyzsna (arczéppel) 590
Ney Ferenc (arczéppel) 605
Gházi Osman pasa (arczéppel) 621
Wilkie Collins (arczéppel) 651
Semsey Andor (arczéppel) 657
Két új államtitkár: Tibád Antal. Czorda 660, 661
Bódog (arczéppel) 666, 675
A császár otthon 675

5. Történelem, régészet és rokon-tárgyak.

A bujdosó Wesselényi (B. Wesselényi Miklós naplójából). P. Szathmáry Károly 9
Mányoky Ádám két képe (képpel) 41
Történelmi adatok (1849). I-VIII. 41-269
Miksa Emlékelet bajor választó fejedelm török rabjai közt (képpel). Szádeczky Lajos 61
A magyar hirlapirodalom 1889-ben. Id. Szinnyei József 79
Az amerikai elnökök bejelntása 127
Az uralkodóház nemzeti táblázata 132-133
Az uralkodó család sirlója 146
A francia köztársaság naptára 159
Egy magyar primás életéből. Bakócz Tamás életrajza (arczéppel és képpel) 171, 267
Perovskaja Zsófia. Gladuikin F. P. után oroszról 174
Kossuth Lajos két levele 1849-ből 227
Régi katonai intézményeink. V. S. 283
Száz év előtt. Emlékezések a nagy francia forradalomra (képpel) 303-357
A 15-ik doni kozák-erzsd visontagsági Magyarországon 1849-ben. Jermolov Ivan után oroszról I-II. 318, 334
Május 12-ike. 1849-1889. (képpel) 327
Petőfi Iglón. Pálh Károly 363
A muszkák küzde a vörstoronyi szoroson az 1848-49-iki hadjárat végén. Bodola Lajos 383, 402
Thököly fogsága (Arczéppel és képpel) 397
A salföldi csata évfordulóján 398
A rigómezei ütközet H. A. 40
Julius 2-ika. Az ácsi csata negyvenedik évfordulóján 411
Königrätz. 1866 július 3-án 438
A váci ütközet negyven évvel ezelőtt 449
A Bastille 453
A Napoleonok órája 454
Képek a francia forradalomból (arczéppel) 469
Házas Daniel ezredes levelei Veress Sándorhoz. Közl. fia. Veress Endre 503, 513
A két alkusz. 1849. Jermolov Ivan orosz író történelmi emlékirataiból 533
A lakás a középkorban 534
Az utolsó csata Erdélyben (1849. aug. 18-án) 563
Haynau Bresciában. Régi honcéd. 598
A műipar a régi egyiptomiaknál 607
Lord Dudley Stuart 649
A Braganza-ház 695
Az Arpadházi királyok a portugál trónon A gyűrű (94 képpel). Dr. Szendrői János 759, 779, 801
A pápai honvédszobor és az 1849. június 27-iki ihási-ütközet (képpel) 793
Thököly utolsó évei (képpel) 769
Történelmi adatok a magyar korona föltalálásáról 1852-ben. Egy volt emigráns. 823
II. Rákóczi Ferenc arczéppel. Thaly Kálmán 825
Az ősi magyar halászatról. Thury József 838
A szent család menekülése Egyiptomba (képpel). — 844
Huszár életképek. Régi honcéd. 856
Egy 1849-iki honvéd-zászló (képpel). H. O. 886

6. Hazai táj- és néprajzok, közintézetek, népszokások, műtárgyak.

Az erdélyi sátoros cigányok karácsonyi és új-évi szokásai. Dr. Witoldch Henrik 3
A Tisza-torok Tételtől Zalánkemenig (képpel) 29
Egy szekely fótanoda (képpel). Budári Lajos 410
Halottaink, gyászunk. Baksay Sándor 90
Rudolf trónörökös látogatásairól emlékezetes helyek Magyarországon 97
Az ó-buda-aquincumi ásások (képpel). Dr. Kusinszky Bálint 163
A Dömörkapu (képpel) 241
A Bethlen-kollégium (képpel) 345
Torda város és környéke (képpel) 379
A kenyérmezei emlék (képpel) 401
A Pilis és a Dobogókő (képpel és térképpel) 421
A technologiai iparmúzeum új palotája (képpel). Dr. Kovács Dénes 445
Baró Weneckheim Béla emlékszoira Békés-Gyulán, a népkerti díszsarnokban (képpel) 463
Magyarország utirajzokban (képpel) 501
A dóbsinai jégbarlang villamos világitás mellet (képpel) 519
Tompai Mihály szobra Fekete-hegyen (képpel) 545
Áldunai képek (képpel) 577
Római firkók Aquincumban (képpel). Dr. Kusinszky Bálint 607
Mátyás kori emlékek Kolozsvárott (képpel). Jakab Elek 614
Mátyás király szülőházáról. Bede Job 614

A szegedi rakodó-part (képpel) 629
Az aradi vertanuk emlékszoira (képpel) 641
Rajecz vidéki Trancsenmgyében (képpel) 684
A kerepai temető (képpel). Dr. Kovács Dénes 714
A budai honvédsírok (képpel) 725
József főherceg a cigányokról 771
A pisikii honvédek (képpel) 804

7. Általános nép- és országisme.

Képek Kelet-Indiából. Vámbéry Rusztem 3
Végégek a Nyassza-tó vidékéről 26
Gyapjüvász Buenos-Ayresben (képpel) 43
Rudolf trónörökös nyugóhelye 91
Rudolf trónörökös Meyerlingről és környékéről 108
Barangolás az orosz fővárosban. Eredeti levelek Szent-Pétervárról. Závory Sándor 110, 130, 159
A trónörökös halála színhelye 114
A királyi család sirlója 137
Holub Emil dél-afrikai útzásából 139
Államnévadás a Niger torkolatánál 206
Vila (képpel). Popovics István 224
A Szamosa-szigetek (képpel) 225
Elefántcsont-kereskedés 286
A hol Kossuth Lajos lakik (képpel) 429
A párisi Hotel de ville (képpel) 469
Parisban I-III. (képpel) 478, 493, 517
A zicsai koronázási templom (képpel) 532
A persa sah rezidenciájából (képpel) 549, 563
Nyilvános parkok New-Yorkban. Miskolczi H. 578
A kammerai néger iskola (képpel) 581
Lisszabon és környéke (képpel) 698
Magyar emlékek Konstantinápolyban (képpel). Dr. Kunos Ignác 701
A Madzar-Kaléssi Konstantinápolyban (képpel). Totek Helen 744
Konstantinápolyi képek (képpel). Vámbéry Rusztem 733
Levél Mexikóból. Sennor Vilmos 750
Képek Rio de Janeiroból (képpel) 769
A portugál királyok sírja (képpel) 771
Stanley új útazása (képpel) 815

8. Természettudomány, ipar, kereskedelem és rokon.

Magától meggyulladás 3
A makaróni 14
28 emeletes vasház Minneapolisban (képpel) 236
Hajók a világhán 282
Az Eiffel-torony emelőgépe (képpel) 289
Vasut a Filáts-hegyre 319
Nagyzsabau utihajó 320
A mérgek és tulajdonságai: 1. A kéksav. 2. Az opium. — 3. Arzenikum 335, 371, 470
A budapesti ivóvíz 387
Leroux és a repülő ernyő (képpel) 385
Óriási virág (képpel) 454
Megtaladott macska-természet 471
Európa hegyi vasutai (képpel) 485
Az okonit 567
Exotikus gyümölcsök 593
A kisbéri ménes (képpel) 627
A növények értelmi világa 651
A Forth-hid Skóciában (képpel) 711
Edison és fonográfja (arczéppel és képpel) H. P. 783
Jankó Pál zongora billentyűzete. (képpel) D. 787

9. Tárca-cikkek, napi érdekü közlemények.

Amleto. Ernesto Rossi első fellepte 63
Rossi 86
A reklámok világából 143
Nők, mint a hegedü mesterei (képpel) 177
A »Ház« (arczéppel és képpel) 194, 209
Egy jó öreg korszmáros (arczéppel) 222
Köponyásiss. Emlékezés Rómer Florisra. Szávics Béla 236
Híres agok 258
Egy művész emlékeiből 290
A puszták fia. Beduinok az állatkerben (képpel) 300
Az arany rózsá. 318
A királyok könyve (Legmagasabb statisztika) 332
»Stressz«-gyógyás 385
Körüt a Balatonon (14 képpel) 417
Budapest—Páris (képpel) 434
Kossuthról 455
A kisdudnevelési kiállítás (képpel) 492
Julius 14-ike Parisban K. P. 518
Katonai levél 501
A Tompa-ünnep Fekete-hegyen. Komáromy L. 504
A haka-életből (képpel) 597
Kisbér (képpel). Adorján Sándor 626
Barangolások a Tátravideken (képpel) Kürthy Emil 630
Különfélék. Hóke Lajos 633
A fehér asztalnál (képpel). M-th K-n 663
Egy szótáray megfejtése. Baksay Sándor 734
Mérnyilet a francia köztársasági elnök ellen (képpel) 752
A mécsarnokból (képpel) 765
A mi hadseregünk (képpel) 785
Kesergő asszonyok Krisztus sírjánál (képpel) 793
A »Méhek« (képpel) A. Z. 803
Az infundzáról. Herman Ottó 844
Téli élet Párisban. Parisi levél. Gondó Dezso 863
A Panama-csatorna építése (képpel) 13
Levél Magyarországból. Charles G. Leland 31
Magyar néprajzi társaság 31
A Petőfi-társaság közgyűlése 32
Az angolok győzelme Szukimmál (képpel) 45
Rudolf trónörökös halála 77, 98

Rudolf trónörökös a ravatalon (képpel) 97, 113
A trónörökös temetése (képpel) 114
Az utolsó menet 127
Az abisszini misszió (arczéppel) 143
A Kisfaludy-társaság közgyűlése 147
Házasság az orosz czári családban (képpel) 551
A persa sah Budapestén 567
Mandara négerék Berlinben (képpel) 581
A budapesti turisták kirándulásából (képpel) 582
A Mátyás-ünnep Kolozsvárott 584
A magyar tud. akadémia konstantinápolyi küldöttsége 614
Az antwerpeni katasztrófa (képpel) 633
Száz ezer forint akadémiaiánknak 667
Natalia királyné Belgrádban (képpel) 678
A kisdudnevelési kiállítás berekesztése 684
Haynald bírórnok jubileuma 685
Az akadémiaiból 685
Az orosz czár Berlinben (képpel) 702
Az albáni nász (arczéppel) 709
A magyar tud. akadémiaiból 719
A magyarországi néprajzi társaság alakuló gyűlése 725
A görög trónörökös esküvéje Athenében (képp) 751
A görög trónörökös lakodalmi menete (képpel) 770
A Jó-ziv egyesület fölhívása 771
A szerb parlament ünnepélyes megnyitása (képpel). Popovics V. István 804
A szerb hadsereg elvonulása Sándor király előtt a Zecisa-zárda előtt (képpel) 823
Turista felolvasás. Ifj. Jankó János 823
Charles G. Leland levele a magyarországi néprajzi társasághoz 828
Veszprém megye ünnepe (képpel). Vargyas Endre 841
A brazíliai köztársaság megalakulása (képpel) 866

10. Női munka és divat.

Ezmeik a női divat reformjához (képpel) 46
Új kezimunkák (képpel) 47
Bábi gyermek számarla (képpel) 145
A divatról. Márczius (képpel) 177
A varrógep történetéből 178
A divatrol. Márczius vége (képpel) 210
A kalotaszegi varrotásról. Gyarmathy Zsigmond 223
Események, napernyők (képpel) 241
Tárca a divatrol 258
Divattudósítás (képpel) 275
Divatkrónika (képpel) 355
Divatlevél. Junius (képpel) 422
Mit viseljünk. Párisi divatlevél (képpel) 535
A divat a kiállításán és azon kívül. Páris (képpel) 599
Divatlevelek. Paris (képpel) 718
Budapesti divatlevél 728
Csevegés a divatrol (képpel) 865

11. Vegyes kisebb cikkek és képszovegek.

Az első fog (képpel). Forgó János 30
A kigyóbüvölő (képpel) 58
A fehér elefánt-rendjel (képpel) 62
Rudolf trónörökös sajátkezü levele (hasonmassal) 76
Károly Lajos főherceg és neje Mária Terézia főhercegnő Kolozsvárott 115
A koldusok Parisban 160
Czetvaluk veszedelme 240
László gyermek (képpel) 250
A kórház kertjében (képpel) 291
Az asszony komédiája (képpel) 367
A leggazdagabb ember háztartási költségei 372
Óriási gyermekek (képpel) 389
A proféta feleségei 468
A Bounty-lázadók unokái 486
Mária Terézia a pozsonyi országgyűlésen (képpel) 633
Régi tájfékpápek 731
A kosár (képpel) 733
Híres agok 800
Milián király lemondása (arczéppel és képpel) 152
Pigott, a hamis tanu (arczéppel) 162
Battenberg Sándor herceg házassága (arczéppel) 193
A párisi kiállításról: Levelek a párisi világkiállításról. (I-IX.) Salamon Odón 274, 290, 306, 322, 339, 354, 370, 401, 583.
Az emberi látsok mintái a párisi kiállítás (képpel) 370
A párisi kiállításról (képpel) 448
Az Eiffel-torony tetőjén (képpel) 665
Az Eiffel-torony látogatói (képpel) 666
Az Eiffel-torony története S. O. 703
Az angol és spanyol királynő találkozás (képpel) 275
A magyar tud. akadémia nagygyűlése 291-307
József főherceg ezüstünnepgyője és a tavaszi virágkiállítás (képpel) 305
Mérnyilet a francia köztársasági elnök ellen (képpel) 338
Egy szerb költő jubileuma a Kisfaludy-társaságban 355
Az olasz király bevonulása Berlinbe (képpel) 367
A kolozsvári Mikó-emlek (képpel) 398
Nagy aradás Pennsylvaniában (képpel) 414
A m. tud. akadémia új elnökének beszéde Utazás Turinba és Párisba 438
A persa sah Európában (képpel) 447
A magyarok Parisban 456, 551
A magyarok fogadására alakult bizottságok Parisban (arczéppel). Salamon Odón 512
Egy királyi házasság (képpel) 518
A kisdudnevelési kiállítás megnyitása 530
A kisdudnevelési kiállításból (képpel) 530
A német császár angliai útja (képpel) 545

1. SZÁM. 1889. BUDAPEST, JANUÁR 6. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. Cseppin a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Cseppin a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt. Keltetői előfizetéshez a postaió megvártított vitellől is esztolando

MÁRIA VALÉRIA FŐHERCEGNŐ ÉS VÖLEGÉNYE SALVATOR FERENCZ FŐHERCEG.

KOLLER KÁROLY ÉS ADÁM PÉNYKÉP UTÁN RAJZOLTA HIESCH NELLI.

MÁRIA VALÉRIA FŐHERCEGNŐ ÉS SALVATOR FERENCZ FŐHERCEG.

KARÁCSONY estéje örömet hozott az uralkodó családnak s mind ama népeknek, melyeknek sorsa az uralkodó házához van kapcsolva. Mária Valéria főhercegnőnek Salvator Ferencz főherceggel történt eljegyzését adá tudtul a hír.

A magyar nemzet őszinte örömezzel vette tudomásul ezt az értesítést, még tán fokozottabb mértékben, mint a többi népek. Hiszen a boldog arat megosztották a magyar nemzet leányának tekinteni s születése óta folyton meleg érdeklődéssel kísérik fejlődését. Ő volt az első fejedelmi sarj, a ki háromszáz esztendőig tartó hosszú szünet után, mely alatt az uralkodó család csak magy ritkán s akkor is csak rövid időre jelent meg magyar nepe között, Buda várában, a magyar királyok palotájában pillantotta meg a napvilágot s már bölcsességében magyar lánynak volt szánya. Magyar dajkát fogadtak melléje, annak ajkairól tanulta az első szokat s a mint növekedett. Rónay Jácint püspökre bízták első nevelését s felsége anyja magyar nyelven tanította imádkozni. Legnagyobb részt Gödöllőn töltötte gyermekének első éveit, melynek levegője kitűnő hatásának bizonyult első fejlődésére s a magyar vidék, magyar nép látása eltörlőhetetlen benyomásokat.

Már születésekor szívünkhez volt forrva; s látva, mint válik a kedves arcú gyermekből, úgy szólván szemünk láttára, serdülő, majd teljesen kifejlett bájos hajadon, mely gondosan őrzí lelkében a köztünk töltött gyermekének kedves emlékeit, mily örömmel keresi föl minden évben azok színhelyét s mennyire ithon érzi magát szülőhelyén: csak annál nagyobb lön a szeretet, melylyel a magyar nemzet a magyar királylányt mindig körülvevő, s hogy ime most eljegyzésének híre érkezik, hogy is ne örülnék mi is lelkünk melyéből, tudva, hogy királyunk leánya oly frigyre lép, mely teljes boldogságot ígér egész életére.

Mária Valéria főhercegnő jó ismerőse a «Vasárnapi Ujság» közönségének. E lap több ízben igyekezett számot adni ifjú életéről, annak minden nevezetesebb fordulatról, tanulmányairól, előhaladásáról, egész fejlődéséről. Bemutatta mint kisded, majd mint növekedő gyermeket, később mint serdülő leánykát s tavaly, az általa rendezett bál alkalmából, már mint felnőtt, szépen kifejlett hajadont. Mindannyiszor elmondottuk neki a miénk nagy hihettük, hogy a magyar közönségnek meg kell fogja, nem mulasztania a felhívást, mely sokat, melyek anyagi-jóságú szívével, néha a boldogságáról, szellemi fejlettségéről, hajlamairól s a terveiről, különösen az irodalom és költészet iránti érdekeiről tettek tanúságot.

De a völgyenről, kinek az a szerenese jutott, hogy ő általa, ő benne találja föl boldogságát, csak ezúttal nyílik először alkalmunk megemlékezni.

Salvator Ferencz főherceg az uralkodó-család toscanai ágának a sarja. Ez ágnek feje tudvalegleg IV. Ferdinánd toscanai uralkodó-nagyherceg, ki Olaszország egyesítésekor vesztette el országát és trónját s azóta állandóan Salzburgban lakik s csak a király vadászatai alkalmával szokta elhagyni rövid időre lakóhelyét, hogy azokban részt vegyen.

A toscanai ág tagjai közül ismeretesebbek Salvator János és Lajos főhercegek. Amaz a 150-rangú katonai tekintély, kinek arczképét az életleírását már mi is közöltük, s ki a hadserűeg reformjáról írt munkáival széles körökben okozott

feltűnést, de a kit, mint a katonai vaskalaposok itélete szerint tulmerezs újítót, pár évvel ezelőtt rendelkezési állapotba helyeztek. Az utóbbi, Salvator Lajos főherceg, mint eleven tollu utleirő szerzett magának irodalmi nevet, különösen a balkáni szigetek s az isztriai tengerpart leírásával.

Mind a kettő nagybátyja a völgyenének, a ki 1866-ban augusztus 21-én született s így nem egész két évvel idősebb menyasszonyánál.

Szüli, Salvator Károly főherceg, toscanai Ferdinánd nagyherceg fiúere, és Mária Immaculata főhercegnő, 1861-ben Rómában keltek egybe s Bécsben telepedtek le. Háziasságuk kilencz gyermekkel lön megáldva, kik közül az utolsó, Salvator Ferdinánd a mult év június 2-án született. A legidősb gyermek Mária Terézia főhercegnő, ki 1862-ben született, s 1886-ban lett neje Károly István főherceg fregatt-kapitányának. A legidősebb fiú, Salvator Lipót főherceg 1863-ban született, első osztályú százados a Ferencz-József nevet viselő 1. gyalogezredben s jegyese Blanca castiliai hercegnőnek, Don Carlos spanyol trónkövetelő leányának.

A többi gyermek: Karolina 19, Salvator Albrecht 18, Mária Antonia 15, Mária Immaculata 11, Salvator Rainer 9, a már említett Salvator Ferdinánd pedig csak fél éves.

Salvator Ferencz harmadik gyermeke születésekor, Bécsben növekedett; szép sugár terméti főhadnagy a 12. számú dragonyos ezredben, igen jó lovas és kedves megjelenésű fiatal ember. Már gyermekora óta ismerte Mária Valéria főhercegnőt, de a vonalóm közöttik csak tavaly kezdett bensőbbé válni, az uralkodó család ischli tartózkodása alatt, hol a főherceg gyakran megjelen szülőinek gmundeni kastélyából s állandó kísérője volt a királyasszonynak és a főhercegnőnek a szép vidéken tett kirándulásaikban. Az udvar által rendezett estélyeken is látogatott, sőt midőn a mult ősszel az udvar Gödöllőre költözött, ide is meghívták s már akkor gyantítani lehetett, hogy ő lesz a királykisasszony számára kiszemelt völgyeny.

Karácsony estéjén a királyné lakosztályában gyűlt egybe a királyi család, a mikor is Salvator Ferencz főherceg ünnepélyesen megkérte Mária Valéria főhercegnő kezét, s a király meggyerén, Ő Felsége a király ünnepélyesen kijelenté a fiatal pár eljegyzését, melyről Mária Valéria még az éjjel írott levelekben sietett értesíteni barátait, nevelőit és tanítóit.

Reggel tudatták az örömhírt az uralkodó-család tagjaival, mire elterjedt a hír az egész monarchiában, melynek népei őszinte szívvel kívának áldást, zavartalan boldogságot a két ifjú szíve szövetségére, mely hír szerint 1890-ban nyereudi megpecsételését az akkorára kitűzött esküvőben.

UJ-ÉVKOR.

Oh gyors időnek rohamo folyója,
Piciny sajkánkon vitünkkel veled;
Örömeinket habod elsodorja,
Mint a beléd szórt rozslevelet.
Sziklák közé vezet sokszor folyásod:
Gondok sziklá közt mi életünk,
Míg mély sírunkat egyszer csak megárad.
Hol örömet, bút, mindent feledünk.

Am hadd boruljon búra és örömré,
Csöndes, felejtés, a te szemfedő!
Szív dobbanása, állj meg mindörökké,
Ne tudd még azt se, hogy voltál előbb!
A küzdelemnél jobb az enyhe béke,
A születés napjánál a halál!
Fáradt utasnak biztos menedéke,
Képed előttem bioszolgya áll.

Csak egyet kérek én, halál, tetőled,
Csak egyet kérek tőled Isteneim,
Hogy sri álmaimba is beszéd,
Mi Vesztaüz volt árnyék-éltemen!
Lomb-hervadásban és virág-nyílásban
Dalt halljak rólad égő szeretet.
S a négy folyónál boldogulni lássam
S szabadnak, oh hom, a te népedet
SANTHA KÁROLY.

KÉPEK KELET-INDIÁBÓL.

A keleti fény és pompa ragyogó színeke, a természet adományaival pazarul elhalmozott földész, — ez az a kép, melyet magunknak Kelet-Indiáról alkotunk. S valóban, akár India dicsősegteljes régi multját, akár az európai művelődés tekintetéből fényes jelenét vesszük tekintetbe, Indiáról a képzőlet élénk színeivel festett kép megfelel a valóságnak. India ez általános jellemvonása legvilágosabban magában egyik fővárosában, Bombay-ban, India kereskedelmi és társadalmi életének gőzpontjában talál kifejezésre. A tarka embertömég, mely a kelet-indiai felszögt minden tájáról a fővárosba összegyűlt, a festői ruházatok egész csoportjaival a háttérben, egyrészt az európai és keleti házesoportokkal, másrészt az indiai buja növényzet zöldjével, elragadó látvány az európai szemnek.

Az európai, midőn Bombay-ban partra száll, európai épületeket lát, az angol kultúra alkotásait, mert a tűzvész óta, mely 1803-ban majdnem az egész várost elhamvasztotta, egész új városrészt kellett építeni. Az új városrészt, mely magába foglalja a legtöbbször angol által emelt középületeket, az «Esplanade»-től (sétány) északra terül el. Ide tartozik a főpiacz (the Green), melyet pompás épületek vesznek körül. Ott emelkedik a városháza, a kormányzó palotája és több más középület, mely mind kiválók a szép építkezés által. A piacz szomszédságában terül el Bombay büszkesége: az Esplanade és valóban nincs is európai város, mely ehhez hasonló tudna felmutatni. Az Esplanade egy angol mérföld hosszú szabad térség, tehát 1 1/2-szer kisebb a budapesti Andrassy-utnál, de háromszor olyan széles, mint ez. Helylyel-közvet virággyakkal, pázsittal van díszítve és hosszútávon szétben kifogástalan kövezettel borítva. Baloldalon foglalnak helyet a barnászürke köbök emelt hivatalos épületek, melyek mind góth stílusban vannak építve és így harmonikus egészet képeznek. Itt állnak a szekretáriátusok, az egyetem, mely 1857-ben létesült és ma több mint 800 hallgatót számlál, itt találjuk a magas törvényszéket, a posta- és távírdai hivatalokat. Az egymás fölé épített oszlop-sorok a palotáknak tetszetős külsőt kölcsönöznek.

Ilyen az európai városrészt, mely Bombayt európai jelleggel ruhazza fel. De Bombay nagyobb része, a «native» város szűk és szennyes utcáival vajmi kevéssé hasonlít európai városhoz. A keleti fény és pompa árnyoldala, a szenny és moesok, Bombayban is megelhető és a bennszülött város légkörét epen nem teszi jó illatúvá. Az egész városrészt külsőleg megfelelnek a házak is. A házak belső berendezése, meg az európaiak befogadására szánt városrészen is, a lehető legkezdettegesebb. Ablakról s hasonló «fenyűzési czikkokról» szó sincs; a fény beocsátására szánt nyílásokat deszkákkal fedik be.

A tigrislépes az elefantai sziklatemplomban.

Elképzelhetjük tehát, milyen berendezéssel bírnak a bennszülöttek lakóháza!

A milyen tarka a város külseje, olyan a lakossága is. A legutolsó népszámlálás adatai szerint Bombay lakosainak száma 770,000 és így az utolsó negyven év alatt 210,000-rel szaporodott. Zömét a 450,000 nyi hindu képezi, a kik mellett a legtekintélyesebb számmal (158,000) a mohamedánok vannak. A lakosság többi részét a 10,000 európai, az 50,000 parsi, a 30,000 bennszülött portugál, a 3000 keleti zsidó, a 2000 «half east», India mulattja teszi ki. Mindeme népfajok között a parszik a leggazdagabbak, mert egykori elnyomatásuk hatása sokkal kitaróbbaká tette őket a munkában, mint India többi népeit. Fáradszorgalmas buzgalommal és kitartó munkával kieszközték, hogy az Európába menő kivétel kevés kivétellel az ő kezükben legyen, a mi által nagy gazdagságra tettek szert. Különben is a parsi most az európai után a legnagyobb tiszteletben részesül Indiában.

A népelet legérdekesebb és legtarkább képét az egyes vallások ünnepek alkalmával nyerjük. Ilyen a Huszein, Ali khalifa fia halálának évfordulója alkalmából tartott gyászünnepély, a Muharram ünnep, melyet a siiták nagy vallások fanatizmusával ünnek meg. Éktelen ordozásokkal kísért ünnepi körmenetek által igyekeznek a tömeget áhitatra bírni. Az ünnep színi előadással van összekötve, melynek tárgya Huszeinnek és egész családjának megölése. Iyenkor az egész mohamedán város ünnepies szintűt, a mi Bombayban, hol 158,000 mohamedán és közöttük igen sok siita lakik, eléggé feltűnik.

Bombay közelében terül el és mintegy meg Bombayhoz tartozik a hírneves Elephanta sziget. Nevét az egykor a parton álló, háromszoros életnagyságban köbök faragott elefant-alakoktól nyerte. Elephanta Bombaytól 7 angol mérföldnyi távolságban fekszik. Már maga az ut is lebilineseli a látogatót figyelmét. Szébbnél-szebb tájképek váltakoznak az ut folyamán. A kis szigetek egész sora, a tropikus égalj sűrű növényzete, egyrésztől csekély emelkedésű dombok, másrésztől a Malabar-hegység égne meredő ormai, szokatlanul szép látványt nyújtanak.

Maga Elephanta egész területén pálmákkal és tamarindfakkal van borítva. A sziget legmagasabb része két csúcsban végződik, a melyek között látható, — ha szabad így szólunk, — a világ nyolczadik csodája: a sziklába vájt oszlop-csarnok, melyet ma az indiai szobrász-, véső és faragó művészetek legremekesebb alkotásai közé szoktak számítani. A csarnok bejárata igen tágas és a felette emelkedő hegysek magából a bazalt sziklatömbből kivált oszlopokon látszanak nyugodni. Az egész nagyszerű alkotás három részből áll: a fő- és ennek oldalain fekvő két mellécsarnokból. A mellécsarnokok bejárata a főcsarnokhoz hasonlóan a felső végükön kiszélesedő két oszlopon nyugszik. A főcsarnok bejáratánál emelkedik egy gigási nagyságu mellécsarnok, mely egy háromfejű lényt ábrázol, s melyet néhány ró a hindu szent háromság, Brahma, Visnu és Siva megtestesítésének tart. Az egész szobor hossza körülbelül hat méter.

Az oszlopcsarnok belsejében felhomály dereng, mert világosság csak a bejáraton át hatolhat be. A csarnok falain a brahmin mythológiából vett alakok és jelenetek vannak nagy művészettel bas-relief-ben kivésve. Oriási alkotás, ha tekintetbe vesszük, hogy a csarnok körülbelül 45 méter hosszú és 44 méter széles. Ezen rendkívüli mű rendeltetése, alkotóinak élete, alkotásának ideje a mult homályába van burkolva; de nincs rá ok, hogy az utolsót az igen távol múltba helyezték, mert a közet porladozik s néhány helyen már is pusztulásnak indult. Így az oszlopok közül néhánynak már csak felső része van meg, míg alsó részüket részint az emberi kezek, részint az idő szétrombolták. E romok azonban csak növelik az egész látvány eredetiségét és ennek folytán érdekességét.

A mily imponáns látványt nyújtanak Elephanta az indiai skulptúra oriási alkotásai, ép oly mértékben kötik le figyelmünket a finom kivitel tekintetében Ahmedabad műépítészeti remekei.

E város valóban megérdemli, hogy vele behatóbban foglalkozzunk. 1413-ban Ahmed sah által a Sabarmutti folyó partján alapítva, szép fejlődésnek indult, olyannyira, hogy a XVI. században méltán lehetett kelet legszebb városai közé számítani. Fejlett ipara és kereskedelme India nagy részét uralta, és a mult századnak egy történetírója lelkesültségében a világ leg-

szébb helyei közé sorolja a tizenkét kapus várost. Azonban visszavonás a legnagyobb dolgokat is elemeszi; a gyakori dinasztia-változások, a maharratták, mohamedánok és nem utolsó sorban az angolok támadásai és ostromai mely nyomokat hagytak magok után. E hanyatlásnak tulajdonítható, hogy Gudserat metropolisja, mely hajdan több, mint 900,000 lakost számlált, most nem mutat fel többet 120,000 léleknél. Európai, néhány hivatalos angol személyen kívül, alig lakik benne, miért is nagyon természetes, hogy minden újonnan érkezett «szalib» közcsoadát tárgya. Fölötte érdekes a város építészeti szempontból. Szébbnél-szebb templomok karsu minarettelkel váltakoznak, mely utóbbiak tulajdonom számban fehér márványból épültek és díszre válnak a mohamedán architektúrájának. Valóban nem tudja az ember, hogy a 200 Dsaina templom és 50-nél több mecset közül melyiket mondja szébbnek. Egy kissé félreeső helyen, távol a város zajától, oriási kiterjedésű mesterséges tó tölti meg hűsítő párákkal a tropikus levegőt, a tó kellő közepéből roppant szmragdhoz hasonlóan zöldellő sziget emelkedik, feltüntetve India változatos faunáját és színeinek dús flóráját.

Hogy magánemberek is egész vagyont költenek néha egy-egy monumentális épület létesítésére, legjobban mutatja a Hadzsziusz templom példája, melyet egy dűsgazdag kereskedőnek, rövid nevén Rao Bahadur Maganbhai Hadzsziusz-nak anyja alapított és melynek építési költsége 900,000 rupiára, azaz több mint 1 millió forintra ruggtak. Képünk halványan tükrözi csak vissza ama fényt, mely itt minden legkisebb részletből sugárzik. Kívül a messze csillag, művészi faragványu márványoszlopok vakítják a szemet, míg benn a szó szoros értelmében elámul az ember a 24 szent Dsaina szobron és a szent képeket környező díszítményeken, melyek a sok arany és ezüstlemez, gyöngy és különféle drágakövek legszezelesebb és mégis harmonikus csoportozatától csak úgy fénylenek.

VÁMBÉRY RUSZTEM.

MIKSAI KÁROLY

(A «Kárpáti emlékek»-kel.) 1886.

A te szivednek is hazája ott,
Merészen a hol égbe ront a föld,
Hol az eget tartják két Atlaszok,
Villám fogamzik s bugó gerle költ.
Itt éjjel a kürt hegyről-hegre zeng,
A millió nyelvű zöld erdő regél,
S lelkünk a természet szaván mereng
S leírjuk csillag és hold fényénél.
Virágon ringó tündérgyermekeknek
Vidám regét te kihallgatod,
Az ormon széttrő gyászfellegeknek
Zugásítót dalom nyer bánatot,
S öröm vagy bánat ért, de vágytól égve,
A nagy hegyekhez megjövünk ide,
Míg pihenőtől és jutalmul végre
Szívünk egy kis halommal éri be.

BARTÓK LAJOS.

MAGÁTÓL MEGGYULADÁS.

Igen gyakran fordul elő, különösen összehalmozva s régen álló tárgyakkal, hogy önmaguktól, minden észrevehető külső ok nélkül meggyuladnak. Ez a magától meggyuladás néha oly rendkívüli körülmények között fordul elő, hogy leírásuk mindenesetre megérdemli a figyelmet. Így egy chicagói fataragó gyárban a dörzske-reknek vízzel nedvesítésére spongyiát használtak. Időfolytán a kerekben maradt finom acéldarabcskák összegyűltek a szivacsban s itt folyvást nedvességben maradtak. Midőn később a szivacsot feltrétték, körülbelül 10 nap mulva arra az érdekes tapasztalatra jutottak, hogy a szivacs önmagától meggyuladt.

New-Jerseyben egy gyárban, hol metsző és simító gépek segítségével olajos fákból gyalukat készíttettek, a lenolajjal áztatott talajon lassanként igen sok forgács és apró fadarab gyűlt össze. Másnap látták, hogy egyes kis forgácsok már szenesülni kezdnek s ezért érzélemzet tettek reá, mely meggátolta a láng kitörését, de mihielyest levették a forgácsot felkavarták, az egész törmelék lángba borult. Ugyanebben a városban egy izben egy gypatotesomag gyuladt ki. A lángot egyik oldalt eloltották, de a másik oldalon újra kitört. Kitént, hogy a gypatot olajozott sajtóléggel szorították össze, az olaj összekeveredett a gypattal s így szárazmázott az öngyuladás.

Pár évvel ezelőtt valaki szarított mohot agart megfesteni díszítési célokra. Kísérleténél igen vékony firniszréteget használt, melyben festő anyag is volt. A mohot bemártotta a vegyületebe s azután lehető erősen a kezével kiszajtolta. Mivel az eredménnyel nem volt megelégedve, a mohot egy szekrénybe dobta. Pár nap mulva kellemetlen szag vezette rá, hogy a moh már szenesedni kezdett s közel volt a lángoláshoz.

A gypot-szállítványok önmagától való meggyuladása a kereskedelmi tengerészek előtt már eléggé ismeretes dolog. De tény, hogy más fonalneműek és rongyok is könnyen kigyuladnak, ha olajjal jönnek érintkezésbe. A New-Yorkból Liverpoolba közeledő hajók közül öt év alatt 46 égett el oly módon, hogy a gypot önmagától meggyuladt. A kereskedelmi hajókön ennél fogva különböző elővigyázati intézkedéseket alkalmaznak. Így a matrózok által rozsdában viselt olajozott ruhákat nem szabad addig elrakni, míg tökéletesen meg nem száradnak s akkor sem nagy mennyiségben.

A bresti arzenálban kísérletet tettek 10 rőf hosszú olajozott vitorlavázsonnal, melyet rétegekben egymás felé hajtogatva a napra vitettek. Meggyuladtak, legkésőbb két nap mulva.

1878 július havában nagyon forró időben Chevalier hasonló öngyuladást észlelt egy vasuti pályaudvaron. A lámpák tisztogatására használt rongyokat zsákba rakták össze, mely egészen megtelt. Chevalier a zsák körül kellemetlen szagot érzett, de nem tudta forrását kitalálni. Öt percz mulva a zsák már lángban állott.

Dumas és Foussagrives érdekes esetet beszélnek el. Egy művész új képét gypot-rongyval förtölte meg s alig hogy a rongyot eldobta, az még repülés közben a levegőben lángba gyuladt.

Önmaguktól könnyen meggyuladnak továbbá az összehalmozott r... széná, kender, len, gabona és trágya. Ez anyagok nagy líkacsóságu s a levegő élyene okai az öngyuladásnak. Néha a csomóba rakott szénán is meglátszik a fölmelegedés. A vulkanizált kaucuk hulladékait nedvesen s nagyobb mennyiségben nem szabad eldobni, mert magától meggyuladhat.

Ismeretes az az adat, hogy Dumas és Chevreul egykor közösen bontottak ki egy csomagot, melyben Khinából néhány friss növényi anyagot küldtek száraz tárgyakkal s az a levegővel érintkezve rögtön ott előtők lángba kapott. Foussagrives állítja, hogy az Algírből küldött fügefádobozok hőmérséklete gyakran oly nagy, tisztán az erjedés következtében, hogy kézben is alig lehet tartani.

Egyes raktárakban, sőt a szabad levegőn is gyakran lobbannak fel szentőmek, melyekhez szikra sem ért. Sok köszön vegyi szerkezete már előre lehetővé teszi ezt, mivel olaj, kén, foszfor-kőeg és mocsárgáz fordul elő bennök.

Látható, hogy az ember alig lehet eléggé vigyázatos, hogy értékes tárgyait az elégtől megmentse s a kigyuladást elkerülje.

A MAKKOS MÁRIA VÖLGYÉBŐL.

Roskovics Ignác rajza.

A ROSSZUL OSZTOZOTT TESTVÉREK.

ÉLETKÉP.

Írta JÓKAI MÓR.

Ha tudná azt a budapesti közönség, hogy minő kincsét bír a fővárosa közelében! Egy valóságos őserdőt, a minővel nem dicsekedhetik se Bécs, se Páris: talán egyedül München, — olyan rengeteg fedi a budai határral szomszédos hegyeket, a melyben egész nap elbolyonghat még most is az ember, a nélkül hogy kerítés, tilomfa elzárná az utját; — emberhangtalan völgyeket, melyekben még a népvándorlás le nem legelte a vad virágokat; — csalitokat, a melyek mégnincsenek teleszórva ludfertálytakaró papirosokkal. Magam még most is rá tudnék akadni a rejtett zugokra, a melyekben tavasszal a gyöngyvirág, nyáron a csattogó eper terem: ismerősek előttem a sötét félkereket foltok a pagony pázsitján, melyekben bizonyosra találni minden esős idő után a pompás csiperke-gombát. Én tudom, hol találni ősszel a fehérgyümölcsű somot; hol sütkéreznek még a kigyók a kövek között; hol bujdosol az óriási csirke-béka, melynek olyan hangja van, mint egy rugott borjunak. Én ez erdőkben még sasfészket is találtam és borz-odut. Dehogyan árultam volna el őket valami vadászembernek. A mókuskoknak pedig három fajtájával állok ismeretségben. Az egyik lángveres, a másik sötétbarna, a harmadik szürke, körülbozontos farku. Azoké a bükkös erdő.

Azután ismerem azt az utat is az erdőkön keresztül, a mit nem jelez más, mint egy-egy méasszal rajzolt kereszt az ő cserfák derékán. Emberyom nem taposott ősvényt a puha hasastban. Így hívják a korhatag falevel-törmeleket a vén erdőkben. Mikor a magányos kóborló ez uton végig jár, olyan csend fogadja, akár egy templomban: a mit csak a feketerigó furulya-hangja, a szajkó rikoltása s a favágó harkály kopogása szakít néha félbe. Ezen az ősvényen nem is szokott más járni, csak azok, a kik amott lent a tulsó völgyben laknak, meg a kik tudnak felölük s esztendőben egyszer rászánják magukat, hogy ellátogassanak hozzájuk.

A völgyet úgy hívják, hogy «Makkos Mária völgye», németül «Maria Eichel».

Hajdan egy jámbor szerzetes rend választotta ki e csendes rejték-völgyet ajtatos remetesége helyül: a Paulinusoké. Ők építették ott a kolostort, s a nagy terebély almafák ott a lankán még az ő ültetményeik. II. József nagy gyérítési műveletének áldozatul esett ez a szerzetes s a kolostor a kerttel együtt dobra került: megvette egy becsületes budakeszi sváb. A családnevet nem igen szokták e tájon emlékeztetben tarto-

gatni: az első vevőn rajta száradt a «Kloster-Michl» név, a fiát azonban már «Krumpirn Hansl»-nak tisztelték, mivel hogy ő hozta be a budai hegyek közé a burgonyát; ennek a fia pedig már «Meier Seppi» név alatt volt ismeretes, a mi azzal volt indokolva, hogy tejgazdaságot tartott. A felesége maga hordta el a rendes vevőinek a tejet, még számat sem tartott hozzá; mindennap megtevé a hosszú utat a Makkos Mária völgyéből a városba, akár tél volt, akár nyár. Valamikor szép asszony lehetett: igazi piros pozsgás, gömbölyű arcú, kékszemű sváb fizionómia; jó kedvű, barátságos teremtés, a ki azért fárad és dolgozik, mert ez neki mulatság, nem mintha rá volna szorulva. A birtokuk megért ötvenezer forintot.

Mikor nyáron kinnlaktunk a Svábhegyen, nekünk az Anna Midi hordta a tejet; már reggel

Roskovics Ignác rajza.

MINDEN TALÁLKOZÁSNÁL NAGYOKAT PAROLÁZVA EGYMÁS TENYERÉBE . . .

hat órákor ott volt. Gyümölcséréskor is a legelső termését mi hozzánk hozta; ha a csattogó eper, a tinóru-gomba ideje volt, azt sem vitte máshoz. Aztán a tüzelő fát is ő tőlük vettük: nekik szép nagy erdejük volt, a miből évenként turnus szerint vágták ki az erdei őlfát. Olyankor maga jött a szekérral a Meier Seppi.

Egy szót sem tudott magyarul. Hanem azért kifogástalan derék magyar ember volt, daczára a simára borotvált arcának. Ő vele történt az, hogy mikor 48-ban a budakeszi deputációval (rendeletre) feljött a Budán regnáló Windischgrätz elé, a hatalmas hadvezérnek arra a kérdésre, hogy «no hát ti milyen érzelműek vagytok?» azt felelte, hogy «mi csak jó érzelműek volnánk valamennyien; hanem a papunk» . . . — «No hát — a pap?» — «Az egy valóságos megtestesült Schwarzgelb!»

Be is csukták érte két létre. A mivel nagyra volt az egész atyafiság. Akkoriban így taksálták az embert: «derék ember, be is volt csukva.»

Tőle kaptam a szilvafáimat is, a melyekkel a kertem lankája be van ültetve. Ő maga segített azokat elrakni.

Minden találkozásnál nagyokat parolázva egymás tenyerébe, megígértette velem, hogy egyszer meglátogatjuk az egész háznépemmel együtt az ő kis erdei tanyáját. Egyszer aztán beváltottuk az ígéretet s egy szép délután neki indultunk a kirándulásnak.

A budakeszi vágásig csak tudtam az utat, hanem ott azután kezdődik a rengeteg, a melyből csak jelek után lehet kiigazodni. Természetesen kocsit is vezet a Makkos Mária völgyébe, de az nagy kerülőt tesz, s csak parasztszekérral járható. A Meier Seppi azonban megígérte, hogy majd a Jancsi fiát fele uton elénk küldi; az ott fog ránk várni a Norma-fánál.

Pontosan a megállapított órában ott voltunk a Norma-fánál, a honnan a gyönyörű Fácán-völgybe nyílik a kilátás.

Ugy látszott, hogy korán érkezünk; mert a Norma-fa környékén még nem volt látható más emberi alak, mint egy kis gyermek, a ki ott ült

egy bokor alatt s bodzafából szopot faragott. Ránézve négy esztendősi fiúcskának lehetett becsülni, s az embernek az volt az első gondolata, hogy ugyan hogy tudnak ilyen kis porontyot szülői felügyelet nélkül az erdőre bocsátani?

Addig is letelepedtünk a fűbe.

Erre a kis fiúcska abbahagyta a sipfaragást s odajött hozzánk, emberségtudón köszöntve.

— Jó napot. Nem önök azok a vendégek, a kik a Makkos Mária völgybe készülnek? — kérdezé tőlem.

— De azok vagyunk fiúcskám. A Meier Seppi fiára várunk, a ki bennünket odáig fog vezetni.

Erre az apró emberke hátra-

KÖZÉPÜLETEK AZ ESPLANADE-ON BOMBAYBAN.

A HADSZISZING-TEMLOM AHMEDABADBAN.

A NAGY SZIKLATEMLOM BELSEJE ELEPHANTÁN.

vetette a fejét, szétfeszítette a vállait, a bodzafasipot kettétörte az öklei között és eldobta s azt mondá:

— «Meier Seppi» csak -csufneve az öregnek: azt Groll Józsefnek hívják. Én vagyok annak a fia, a Groll János (sic!), a ki önöket Makkos Máriaig fogom vezetni.

Csupa megenni való volt ez a máknyi-makk-emberke, mikor ilyen büszke önézettel lépett fel a családja becsülete mellett.

— Isten köszöntsön fel Groll János, ha te vagy az, a ki minket kalauzolni fogsz! De hát nincs az apádnak nagyobb fia náladnál, hogy téged küldött?

— Van; de az fél-egyedül járni az erdőben.

— Hát te nem félsz?

NÉPÉLET BOMBAYBAN A MUHARRAM-ÜNNEP NAPJÁN. — Pillanatnyi fénykép után.

KÉPEK KELET-INDIÁBÓL.

A parányi embernek nagy szemei voltak. E kérdéstől még nagyobbak lettek.

— Mitől félnék?

Mondhattam volna neki: attól hogy a mókus elkap; de nem akartam megsértetni.

— Ha tetszik, menjünk. Az anyám várja önöket.

S azzal megindult előttünk, akkorákat lépve az apró lábával, hogy a felnőtt ember lépéseit szinte megközelíté velük.

— Majd elfáradsz, ha olyan nagyokat lépsz.

— Én mindig így szoktam járni.

Nekem eszembe jutott, hogy mikor ilyen kicsiny fiú voltam, az apám kivitt magával a szí-

getre, a kertünkbe, s hogy ne érezzem az elfáradást, két fűzavesszőt vágott a számomra, az egyik volt a paripa, a másik az ostor; én aztán vígan győztem a hosszú utat. Elmondtam ez emlékeimet a sétáló társaságnak. Ennek a kis fiúnak is kellene ilyen vesszőparipát vágni.

Erre a kis kalauz hátra fordult s azt felelé magyarul:

— Én igazi lovon szoktam nyargalni.

A válasznál még jobban meglepett az, hogy magyarul adta.

— Hát tudsz te magyarul?

— Az természetes.

— Hol tanultad meg? Hisz se apád, se anyád egy magyar szónak sem ura.

— Cserébe küldtek Pomázra magyarokhoz.

A CULEBRA-HEGYSÉG ÁTMETSZÉSE KELET FELŐL COLON IRÁNYÁBAN.

A CULEBRA-HEGYSÉG ÁTMETSZÉSE NYUGOT FELŐL PANAMA IRÁNYÁBAN.

A PANAMA-CSATORNA ÁSATÁSA.

Dr. WAGNER JÁNOS.

(1811—1889.)

Rövid egy év leforgása alatt már ötször leng a gyászlobogó budapesti tudományos egyetemünk épületein. Most újból az orvosi kar sorából dől ki hazai tudományosságunk egyik, majdnem fél századon át erősen álló oszlopa, Wagner János nyugalmazott egyetemi tanár.

Ezuttal nem jött oly váratlanul a gyász, mint Balogh Kálmán elhunytá alkalmával, kit élte delén, a hazai orvosi tudomány és kultúra terén kifejtett páratlan eredményü munkássága közepette vesztettünk el, sőt oly váratlan sem, mint Lenhossek József halála, ki bár hajlott korral, de még mindig ifjú erővel és szellemmel működött tanszékén. Most egy érdemekben megőszült, már nyugalomba vonult agg tanártól veszünk végbucsut, ki 40 éven át páratlan buzgalommal működött tanszékén s most elköltözött azon megnyugtató öntudattal, hogy híven teljesítette kötelességét. Nem volt csekély feladat a modern kutató orvosi tudományok rohamosan felhalmozódó vívmányait megősmertetni tanítványaival egy oly egyének, ki első orvosi kiképzetését, az alapot oly időben nyerte, mikor még az orvosi tudományban is dogmák uralkodtak. Új alapot kellett rakni. Páratlan szorgalom kellett, lépést tartani szakmájának rohamos haladásával, mely belátás és helyes ítélő tehetség kellett, a kutatások eredményéből azt választani ki, azt tanítani, mi értékes és hasznos. És ő mindezt megtette, ernyedetlen kitartással tanult mindvégig, a míg csak tanított. A diagnózis felállításában nagyon óvatos volt, csak ott nyilatkozott határozottan, hol a klinikus tünetek kellő kifejezésre jutottak. A boncnokot tartotta a legjobb diagnosztának. A betegségek kezelésében nem kevésbé volt óvatos, mint a diagnózis megállapításában. Ily irányban oktatta tanítványait és ma egy egész orvosi generációnak szolgál szövétnélkül józan, praktikus szellem.

Érdeme nem a teremtésben, de a józan elvek tanításában összpontosul.

Szakmáján kívül a madarakat és zenét kedvelte, rendes látogatója volt a hangversenyeknek, a műsort hangverseny előtt rendesen végig játszta zongoráján. Madár, zene, mindkettő mélyen érző szívre vall, s hogy a komoly, gyakran rideg külső alatt csakugyan az volt: fényesen bizonyítja végakarata, melylyel mint nőlen és gyermektelen az árvákról bőkezűen emlékezett meg.

Egészen a legutóbbi hónapokig bámulatosan meg tudta őrizni erejét és egészségét, naponta rendes látogatója volt a városliget fenyesének. Két hó előtt súlyosbódó hólyagbaja miatt e sorok írójához fordult tanácsért, mikor is alkalmam volt újból megbámulni az agg tanárnak még mindig éles felfogását, bonczoló elméjét, melyet 77 év súlya sem tudott megbénítani. Betegsége nem tartozott bár szorosan szakmájába, éles elmével bonczolta annak minden egyes tünetét, kiemelve az ellenmondásokat s vitatva azokat órákon át. A fáradt roskatag test örök pihenésre talált. Nyugodjanak békével porai!

Dr. Wagner János Komáromban, 1811 július 19-én született. A gimnázium alsóbb osztályait részben Komáromban, részben Modorban, a felsőbbeket a pozsonyi ref. lyceumban végezte. 1828-tól 1833-ig a bécsi egyetemen hallgatta az orvostudományokat, hol 1835 jan. 19-én tudorrá avattatott. 1835 augusztusában Budapesten telepedett le mint gyakorló orvos, s itt a kir. orvosegylet alapításánál jelentékeny részt vett. 1840-ben az egylet másod-, a következő évben annak első titkárává, 1842-ben pedig élethossziglani választmányi tagjává választott meg. Két évvel később az egylet egyhangulag választotta meg alelnökévé, mely állást 16 évig töltötte be. Daczára a súlyos időknek, melyekben az egylet vezetését elvállalta, annak fejlesztésében rendkívüli érdemeket szerzett. 1847 január 27-én a buda-

pesti egyetemen az élettan tanárává nevezetett ki, majd 1848-ban az általános kör- és gyógytani tanszékre hivatott meg, hol ez év márcz. 20-án tartotta első előadását magyar nyelven az addig előírt latin nyelv helyett. Midőn ez évben a fővárosban kitört a kitéges hagymáz, az egyetem épületét járvány-kórháznak rendezték be, melynek vezetésével ő bízott meg. Ekkor csaknem áldozata is lett a typhusnak, avval fertőztetvén, hetekig fektült betegen. Ekkor szerzett érdemei messzire kihatók voltak — ő volt az első, ki a régi hagyománytól szakítva, typhusnál a hideg vizgyógymódot alkalmazta — és bár az időben — mint a legtöbb újítást — eszteleneknek tartották eljárását, az csakhamar hódítólag terjeszkedett mind szeleesebb körre és emelte már akkori hírét is még inkább.

1861. január 8-án a budapesti egyetemen a sebészek tanfolyamain a belgyógyászati tanszékkel bízott meg és midőn 1862-ben Sauer tanár meghalt, Wagner neveztek ki az első belgyógyászati kóroda tanárává. 1868-ban érdemei elismerésül ő Felsője királyi tanácsossá nevezte ki. Midőn 1885-ben orvostudóságának 50-ik évfordulóját ünnepelte az összes magyar orvosi kar, a budapesti kir. orvosegylet megválasztotta egykori elnökét disztagjává, a bécsi egyetem pedig, hol egy félszázaddal ezelőtt avattatott tudorrá, disztudorrá promoveálta. Jubileuma alkalmából a király a vaskoronarenddel tüntette ki.

Wagner, ki főleg fiatalabb korában irodalmilag is jelentékenyen működött, többször érkezett fontos és időszertintű kérdésekben az orvosegyletben is. Midőn 1887-ben magas korára való hivatkozással leköszönt tanárságáról, néhai Tréfort közoktatásügyi miniszter meghívására még egy felvélen át folytatta előadásait, hogy aztán végleg nyugalomba vonuljon. Dr. A. G.

A BUJDOSÓ WESSELÉNYI.

E lapok olvasói előtt bizonynyal ismeretes annak a politikai mozgalomnak története, mely a

30-as években indult volt meg Magyarországon. Ártatlan dolgok voltak azok, kivált ha a mai kor szemével tekintjük, a midőn az akkor még csak kegyes kívánságok: az urberek sorsának enyhítése, a szó és sajtó szabadsága, az erdélyi részek (Partium) vagy épen egész Erdély vissza kapcsolása régen s egy félszázad előtt nem is képzelt mértékben létesültek.

Magyarországon Kossuth, Erdélyben b. Wesselényi Miklós volt az ellenzék vezére, sőt ez utóbbi kiterjeszté működését Magyarországra is, hol különösen a hosszú országgyűlésről (1832—6) szóló tudósítások sokszorítása képezte a bűnesetet, mely Kossuthot úgy mint Wesselényit egész bűnhalmazat vádjával sújtotta a Metternich herceg reakcionárius kormánya részéről.

Wesselényinek ezenkívül még az a «bűne» is volt, hogy reform-eszméi érdekében, mint «utazó patrióta», Erdély és Magyarország több megyéjét fölkereste és lelkesítő szavai mindenütt hatalmas visszhangra találtak.

De ép e beszédek egyike, a Szatmárnegyében elmondott beszéd, néhány szolgálalkü, kegyhajhászó vagy bárqu ember besugása folytán felségsértési pört vont maga után és Kőlcsey hatalmas védelme daczára Wesselényit elítélték. Mindenekelőtt megtöltötták neki, hogy lábát kedves szülőföldjére merje tenni. Így, még mielőtt végleg elítélve lett volna, bujdosó lett saját hazája kebelén.

Ez annyival fájdalmasabban sújtotta, mivel részint politikai működése, részint utazásai miatt kedves szülőföldjére ott tett gazdasági alkotásainak eredményét már évek óta nem látta, s a balsors már-már szabadsága végleges elvesztésével fenyegette.

Ez már több volt, mint a mit nagy és nemes

Dr. WAGNER JÁNOS.

Koller K. tanár fényképe után.

szíve el tudott viselni; ha csak egy perecre is látnia kellett legutóbb a szent göröngyöket, melyek inádot szülők, kegyelt nevelőjét, Patakít s két kis gyermeke hamvait takarták.

Szatmármegyének azon részébe vonult tehát, mely a Szilágyhoz közelebb esik, Erdő-Szádára, a gróf Degenfeld testvérekhez, kedves barátai, Pál és Ottó kastélyába és innen, mintha csak sétalovaglást tenne, beszökött Zsibóra.

Itt látjuk a szenvedélyes óriást kedvesei sírján pár óráig zokogni ama halom tetején, mely alatt tornyos kastélya és országos híru istálló terület, és a szenvedélyes gazda, a híres sportkedvelő visszalép benne a mélyenérzett gyermeki kegyelet előtt: miután magányban magát kísért a kedvesei sírjáról pár virágzásal szakított, újra lovára ül s egy bucsu-tekintet után szívszakadva távozik onnan.

E jelenetre vonatkoznak naplójának ama sorai, melyek oly meghatók, mint bármily regény vagy nagy dráma művészi rekeke.

1838. június 27. Szerda. Aazon gondolat, hogy látni fogom éltem szebb napjainak kedvelte helyét s a multnak, jelennek s jövődönnek oly sokféle emléki és képei nem hagytak aludni. Háromfőtly háromkor indultam a «Fenellá»-val. Tavasz lanya szellő leheltte át balzsamos illatot terjesztve a szürkületet; homály borította még a tájat, — homály, milyen keblemen borong, de azon különbséggel, hogy amaz minden pillanattal inkább távozott s helyét adott az éleszve terjedő világnak, ez pedig naponként sötétül, mint a közeledő éj. Pál (Degenfeld) Farkas-Asszóig kísért. Jó sebesen haladtam s négy után egy negyede Czikó innenső végénél voltam. Ott várt Mitruj (lovász) a «Thomson»-nal, mondta, hogy a ló sántít, — de a kanca már meg volt hajtva s még na mennie kelle; gondoltam is, hogy a szegény sárgám sántán is elviszen. Csak lépést mentem Czikón keresztül s fogtam a hegynek, de lovam mind sántább lett s néhányszor orra bukkott. Nem volt egyebet mit tennem, mint leszállani s visszavezetni. Czikón a Péchyné tisztjét kértem, hogy segítsen meg egy szekérral, a sárgát pedig vezettesse gyalog Süleimre, hol Mitruj a «Fenellá»-val vár. Nem várhattam a szekeret, minek kapása bizonyos sem volt. Utam folytatásának vágya nem hagyott nyugodni s el-indultam gyalog.

A czikói hegy nem tetszett magának; mert tetején szülőföldem rég sovárgott látása vált réám. Szememet kettőztetett lépésem elé szegeztem; nem apródként, hanem egyszerre akarván élemben tüntetni a rokon táj gyönyörű képét.

S felértem a tetőre s reggeli pompájában fekiúdt előttem a felséges vidék. Újra látam a Csiglen erdőkoszoruzta tetejét; látam a dús völgyet végig kigyózó Szamos felett komoran emelkedő Rákóczi-hegyet s látam atyám lakját s a házat, a kertet, hol oly sok édes órát töltöttem. A messzeben csak sejtítve, de mégis elevenen különböztettem meg a kedves tárgyakat; csak sejtítve, mint a szerencsétlen sejtíti egy jobb élet létét, de elevenen, mint a szerelmes kedveltjének keblébe zárt képét. Lehaladtam a hegyen; Benedekfalván egy gyönyörű forrásból oltottam szomjamat s a sásostói szép csörgőből képzeltem inni. Széplak felé menve, utólt a szekér, melyet Péchyné küldött; ezen mentem a Péchyné fiával és annak nevelőjével az inó fogadóig. Ezeknek üdvözléseik és beszédek — bármily szívesek voltak is — háborították ünneplésségét keblemmek, melyhez bárkinék is közeledése szentségtörőnek tetszett. Az inói fogadónál várt Kelemen.* Jól esett, midőn az ő «Bátar»-jára felültem, megint csak magammal érezni magamat s tetszésem szerint mehetni.

Gyorsan vágattam; egymástól izve tüntek mellettem a jól ismert tárgyak. Áthaladtam Udvarhelyen. Arra felé mentem el, hol annyit vadásztam. A közel s távoli erdőkben kedvelt vadászhelyeim tekintettek felém. Az udvarhelyi szőlőt, melyet csak kevéssel elmenetelem előtt ültettem, már mint serdült ifjat látam diszteni. Tulajdonomban valék, de mint száműzött, mint bujdosó. Váltogazdaságom mentem keresztül a Verespatak hídjához, hol Hadwiger (tiszt) vár. Vele fel a vontatón. A Pálpatak bércezen

a Mélyárok bérceére kerültem. Minden lépten, minden fában régi ismerőse gondoltam találni; s elfogult kebellem közeledtem kedvesim sírjához.

Egy ujjonnan vágott uton a tetőről egyszerre tünt előmbé a kápolna, kastélyom s a Szamos és Almás kies völgye. Kévs pillanatok mulva a kápolna háta megett voltam. Erdő vált a fákból, melyeket mint esemetéket hagytam, s elrejtették a hely látását, hol a szent porok nyugszanak. Áadtam Hadwigernek lovamat, s a sűrűn keresztül siettem, s zokogva borultam a szent földre. Erőteljes atyámnak, hiv és tisztá keblü Patakinnak* s áldott anyámnak árnyékai! Itt állók töletek körülbegeve, itt állók üldözötten, feldúlt kebellem, de hozzátok nem méltatlanul. Itt adok nektek számot tőrekvésimről, fájdalmimról, örömről. Nektek panaszlom ki szívem gyötrelmeit, lekem kínjait. Ti érteni és méltánylani fogjátok azokat. Veletek közlöm öntudatom szülte boldogító érzetimet. Ti vagytok méltók velem együtt azokat éldelleni! Repülték a pillanatok s észrevetlen telik el egy néhány felejtetetlen óra.

Özöne az emlékezeteknek ömle körül: örömeik, keservek tüntek fel abból, fénypontok, vagy gyászjelek gyanánt. Könyborította szemem előtt kertem, házam tündérvilágban lebegett. Némán és gazdátlan magányban állott lakásom, s annak udvarán semmi mozgás, semmi élet nem mutatkozott. Juhaim közel legeltek, de lelkem hangulatja nem engedte, hogy nezésükre menjek. Épen egy rózsát s egy pár mezei virágot szakaszték le a sir tetejéről, midőn az öreg Juhász Pált a fák közül felém sietni látám. Sirva ölelt meg, mellembhez szorítottam, mint tanuját, s reszesét régi jobb időknél. Itt közel az udvarba menő víz csóin dolgozott, s a juhász-bojtártól értette ittletemet. Más senki sem látott. A jó öregben az élőkől, a sirra borulva pedig az elhunytaktól vettem bucsút, s távoztam.

Átmentem a másik dombra, hol fiatal tölgyek veszik körül szegény kis Ádámom és a kedves Ilka sírját. Virágok nyilnak mellette, s pázsit fedi a gyász-halmot. Gyermeinknek sírjába magunknak látjuk egy részét temetve. Szép remények s örömök csiráztak felém e gyöngéd növényekben; szét vannak zuzva, s elsenyvedtek; de nyugosznak. Héví könyeim áztaták a kettős sirt. Napokig, évekig szerettem volna e két dombon élni; de én, a ki már annyitól váltam meg, s ki a megválás és távozás keservét túrni annyira megtanultam, gépies készséggel engedtem azon tudatnak, hogy máj nemmenem kell.

Mély sóhajjal — keblemet szakgatta — mondtam a szent helynek egy vég istenhozzádót, s lóra ülven, mentem el kétes és szomorú jövődöm felé. A hegyről még egyszer visszatekinttem, de a hegy fordult, mint éltünk menete, s a látvány eltűnt, ugy lehet, örökre.

Nyugodtan érzettem magamat; érzettem, hogy be van rekesztve minden szomodásom, s hogy ez óra boldogító emlékét sem ítelet, sem poroszló elragadni nem képes.

Borogó gondolatok közt folytattam utamat. Az inói fogadónál az öreg Fehéremet találtam, mintha réam ismert volna, fiatal erővel vitt. A czikói hegyről még egyszer bucsut véve néztem vissza, s azzal távoztam s letelni kezdtem nyugodtan, mert hiszen éltem is már csak távozás és lejtés. Czikón bementem Péchynéhez a szekeret megköszönni. Itt a Fenellára ültem s Gardánba vágattam. Apornál egy órát mulattam, s 12 óra tájban szekérral folytattam utamat. Szekeret, kértem Pált, hogy előmbé küldjön, nem akarván nagyon elkerülvé érkezni a Szamoshoz. A rossz utban csak lassan döcögöttünk, s egy óra után értem ide, a szokott uszóhelyemhez. Felső részé volt ezen lovaglás után s a rekkenő melegben uszni. Háromkor jöttem a házhoz, Degenfeldné oly örömmel fogadott, mintha vesztélyes útközéteből tértem volna vissza.

Veszély ez utamban nem volt, semmi fegyvert sem vittem magammal. Jól tudtam, hogy hozzáram senki sem fog nyulni. Nem is veszélytől félelem okozta, hogy Zsibón többé nem mulattam, a falut kikerültem, s házamba sem léptem, hanem azon helyzet, melyben minden létünket más tetszésének kell köszönnünk, s így mindenkítől függünk, sőttem lealacsonyító.

A kedves hantokról szedett virágok még most is ott vannak hervadtan a nagy hazafi naplójában. P. SZATHMÁRY KÁROLY.

* Wesselényi volt nevelője.

MADÁR-TÖRTÉNETEK.

Irta B. BÜTTNER LINA.

I. HANZI.

Ha én leírnám minden madarunk történetét, abban benne lenne a saját élet-történetem is.

Mert az én életemben mindig ott voltak a madarak. Örömben, bánatban, jó és rossz napokban mindig voltak madaraink. S ezek közt voltak nagyon szeretetti kedvenceim, voltak kedves ismerőseim, örökbe fogadott árváim, nyomorék gyámoltjaim s szabadban élő pártfogottjaim, sőt még a legkedvesebb ellenségem is egy bolondosan vig Mátyás-madár volt.

De a legelső madár, mely gyermekkoromban szerepelt, Hanzi volt, a mi pesszimisztikus kedélyű golyánk.

Nem csoda, ha rosszkedvű volt; tört szárnyal találták a Sajó öntései közt, a nádas erékben. Valami kocza-puskás lötte le szegényt, mert — mint édes atyám megjegyezte, — jó vadász-nak helyén van az esze és szíve, s nem ló hasznos szárnyasára.

A béna golya igen szánandón nézett ki, egészen véresen s elszározva, a mint vergődött az iszapban. De édes mamám összeillesztette eltört szárnyát s vékony szalonna-szeletekkel körültekerte, aztán deszkáskák közé kötötte. Mi pedig, mert nagy hasonlatosságot fedeztünk fel közte, s a hosszú lábú, vékony, mazna G. Hanzi gróffü közt, elneveztük őt *Hanzi*-nak.

A mint neve volt, rögtön ő is *valaki* lett a háznál, a kiről ugy gondoskodtak, mint akármelyik házhoz tartozóról, ha beteg.

Míg sebláza tartott, nem akart semmit enni, csak vizet ivott s végre oly gyöngye lett, hogy nem bírt fölállni. Akkor langyos tejet adtak neki inni s az nagyon ízlett a betegnek s mikor meg tejbőrt is talált benne, azt látható élvezettel halásza és nyeldeste el. És ez maradt aztán egész életén át a legkedvesebb nyalánksága.

E táplálék mellett nemcsak meggyógyult, bár egyik szárnya béna maradt.

De a mily jó, szelid s békéntűrő volt betegségében, — hogy nekünk gyermekeknek nem egyszer hozták elő, mint követendő szép példát, — oly gonosz, megférhetlen lett egészségesen. Nem szeretett senkit, csak a saját nevét. A saját nevét nagyon szeretete hallani s bármily távol sétált is a nagy kiterjedésű kertben, vagy bármily kényelmesen üldögélt is előrenyújtott hosszú, piros lábain kedvenc helyén, a *canna indica* parthiban, a mint a «Hanzi! Hanzi!» kiáltást hallotta, rögtön talpra ugrott s előrenyújtott nyakkal szállya szaladt oda, honnan az ő neve hangzott. De ha ott nem várta valam különleges esemege, úgy vette, mint a legnagyobb sértest, s megrohanta azt, a ki így rászédve megbántotta. Csípte, vágta volna, ha az el nem menekül előle, de így legalább mérgesen kelepelt utána, golyanyelven bizonyonyal a legszörtebb dolgokat hajigálva rá. Aztán még egy ideig gyors, mérges léptekkel járt le s fel a kert utain, míg végre felállt a felső terrasz legmagasabb szögletére — a hol nehezelti szokott — s ott okoskodó, hosszú, leeresztett orzával s elágedetlenül lógzótt fejevel annyi bosszankodást tudott kifejezni, hogy mi gyermekek alig győztük a kacagást.

A nagy kert az ő birodalma volt, hol méltóságos kedvelésséggel sétálgatott s csak ugy egészen mellékesen kapkodta fel itt-ott a nagy, kemény bogarakat a fü közl, meztelen gilisztákat a frissen ásott földből, könnyű véru lepkeket a légből s az esőt váró lepcsos földi békát alkonyi utjában. Csupán a vakand-vadászatot üzte Hanzi komoly passziójá. Ha a kertben valahol friss vakandturást vett észre, oda állt,

MI, GYERMEKEK, A TEREMBŐL A KERTBE VEZETŐ KÖLÉPCSŐN JÁTSZOTTUNK.

s figyelve számítgatott, míg kieszelte, merre jár a földalatti vad. Ott aztán képes volt órákig lesben állni mozdulatlanul, s a hol a föld elkezdett mozogni, kavarogni s a halom emelkedni, ő a kellő időben, mint a villám csapott oda, s oly ügyességgel, hogy mindig kivágta a vakandot. S az a világa vetett vaksi állat magához se térhetett meglepetéséből, már Hanzi fölkapta s addig dobálta föl a magasba, el-elkapva a levegőben, míg megölte. Aztán pedig elkezdte a csőre közt ropgatva összetördelni. Ez a puhítás is soká tartott, de végre mégis lenyelt.

Hanem azért még nem volt vége a dolognak, a legnehezebb rész csak ezután következett. Az egészen lenyelt nagy, pocokos vakand csak igen lassan ment le a torkos, s hol az egyik, hol a másik oldalon látszott a nagy ezombók, a mint vékony nyakát ide-oda hajtogatta az erőlködésben. De végre ezzel is elkészült, s akkor fölírta két szárnya közt a tollakat s a hátán így megvetett párnácskára lehajította fejét, míg hosszú csőrét a szárnya mellé szúrta s egy lábára állva, elaludt.

Az öreg *kertész*szel eleinte hadilábon álltak. Mert Hanzi a «*Gleiches Recht für Alle*» elvét akként gyakorolta, hogy egyenlőn gonosz volt mindenkéihez. Nem respektált se kort, se állást, s nem egyszer tette, ha az öreg kertész meggönyvedve plántálgatott, hogy oly hirtelen, akár a mennykőcsapás, oda-oda vágott az öreg tarkójához. De az nem vette tréfának s ugy el-elrakta Hanzit, hogy ő se vehette tréfának.

E kölcsönös komoly nyájaskodások végeredménye pedig holtig tartó békekötés lett, mely alatt kölcsönös nagyrabcsülés fejlett ki köztük. Hanzi megtanulta respektálni a kertész bölcs öregségét és ütlegeit, az öreg pedig bámuló elismeréssel volt Hanzi ifjui komolysága és jelessége iránt a vakand-pusztításban, melyben ő maga szörnyű kontár volt, mert hiába leste ásóval, kapával, sőt bős szenvedélyében nem egyszer puskával is lödözött a vakand-turásokba; mind hiába, neki nem volt vadász-szerencséje!

De Hanzi azért másokkal odébb is kedélyeskedett, s félnapokig is lesben állt a kis ajtónál, mely a cselédudvarból nyílt a kertbe, s a mint azon beléptek a parasztleányok — kik kerti munkába jöttek, — sorba nekik esett, tépázta, s hosszú papiroll-csőrével megcsipkedte, vagyis inkább nyirkálta őket. A leányok kacagva, sikongva

futottak szét, Hanzi meg utánok, hol egyiket, hol másikat csipdesve, nyirkálva. Csak ha az öreg kertész jött segítségükre, akkor hagyta abba Hanzi a mulatozást s lépkedte ismét kelletlen méltósággal szokott sétáit.

Telen át Hanzi mindig bosszus, kedvetlen s gonosz volt. Egy hosszú fűtött folyosó végén volt az ő ólacsakája, melyben morfondírozott. Ebben ugyan más komfort nem volt, mint a friss törekszalma, melyet minden nap kapott alomnak, mint akármelyik lábasszóság. De azért «az ő háza, az ő vára» volt, mert nálunk sohasem volt szabad nyugtalanítani kalitkájokban a madarakat. Legyen nekik is egy védő otthonuk, a hová szívesen menekülnek, — szokta mondani édes atyánk.

De Hanzi a tél unalmait, melyek leginkább az egyforma étekből, nyers tödökből, álltak, azzal élénkítette, hogy nemesi fundusáról kirohanásokat tartott az inas után, ha az a sültet vitte be a konyhából az ebédlőbe. Akárhányszor elkapott a tárlól, az inas rémült kiáltozása közt, egy fenyes madarat, kolbászt, malaczejet, vagy más hasonlót, melynek kellemes illata érdekföldesét és vonalmát fölkellette.

Ilyenkor a szerzemény az övé maradt veres nélkül; csak bezárták kalitjába, szobafogságot kapott s misanthrop lett.

De a muló tüllel mult Hanzi pesszimizmusa is. S mi gyermekek sem örülhettünk jobban az új tavasznak s a piros zsinórú hajdu-bogárkákknak, melyek az első meleg napugáron sütkéreztek, mint Hanzi, a ki villogó szemekkel tánczolt a kert zsendülő kezdő asszú pázsitján s valódi genialitással találta meg a rózsakarók helyén a szunnyadó békákat s hosszú csőrével kihuzgálta a mély lyukakból; és e fátyolozott szemü, vérszegény, fázó teremtményeket minden irgalom nélkül vetette kapóra és nyeldeste le.

Vitézsége és vitézi kegyetlensége nőttön nőtt az évekkel, s egyik nyártól a másikig nem feledt semmit, sőt mindig még többet és többet tudott kigondolni.

A régi kastély — mely a mi kedves otthonunk volt — begy alatt, halmon állt; s ez egész halom a kastély előtt két bástyaszerű magas terraszra emelt kertté volt rendezve, melynek kökerítése lenyult a Sajó-partján innen épült faluig. A kőfalon kívül, az utkanyarulatnál járt el a falu fehérsége a mézsárszékbe. A falusi divatos visel-

kedéshez tartozott, hogy a menyecskek és leányok tüntető parádéval, tenyerükön föltartott ezíra cseréptányéron vitték a húst, kopogós papucsaikban kényesen lépegetve. És nagy igazán állíthatom, hogy Hanzi megjegyezte magának a hüsevő napokat, s olyankor fölfált lesbe a kökerítésre, a mézsárszék felől, elfedve egy nagy sziffától, s a mint egy leány vagy menyecske közelebb ment el a fal mellett, Hanzi lecsapott, elkapta tányérjáról a húst és — usdi, ved el magad! — sosem érték volna utól, mert ha magasba nem tudott is repülni, de a futásban mindig segítette szárnyaival hosszú lábait s szállva szaladt. Ha így meg nem engedett módon «szerezett» valamit, azzal úgy elrohant, hogy mire ráakadtak a terjedelmes kertben, akkor már föl is nyirkálta s be is hányta a gyomrába.

De egyszer aztán olyan eset vetődött Hanzi életébe, melynek magyarázatát sohasem tudtuk megtalálni.

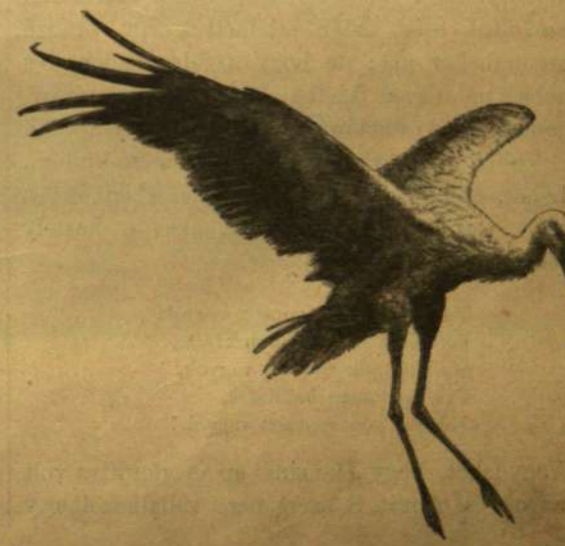
A kastély előtt a felső terraszon két oldalt két nagy füves kör volt; körülközül édes atyám kedvenc virágai, egyes nemes fajú rózsák voltak ültetve. Az egyik fű-körben sétálgatott Hanzi szokott hangulatában.

Szüleink künn ültek a nagy terem nyitott ajtajánál egy kerti kanapén, mi, kisebb gyermekek pedig a teremből a kertbe vezető széles kölépcsőkön játszottunk, mikor egyszer nagy suhogást hallunk s látjuk, hogy két golya szállt le nem messze Hanzitól a pázsitra. A kettőt három követte, aztán egy egész csapat; összesen tizen-hét golya repült le s Hanzit közre vették, ki csak nézett egyikről a másikra.

Akkor két golya a hátra vetette a fejét s ott elkezdtek a csőrüket gyorsan pattogatni s kelepelték.

Szüleink a jelenetet nagy érdekléssel nézték, mi, gyermekek pedig újjongó örömmel, mely vidám kacagássá fokozódott, mikor Hanzi, hogy vendégeit gyönyörködtesse, kiterjesztette szárnyait s az ő szálló szaladásával, míg lábai alig érintették a földet, elkezdett köztük le- s fel tánczolni, oly csinosan, mintha a nagy mazurt lej-tette volna.

De erre még több golya kezdett kerepelni előre-hátravetett fejekkel, a többi pedig neki esett Hanzinak s annyira csipdesték, vagdalták, hogy kénytelen volt abbahagyni kellemes tánczát s ijedten futkosott ide-oda köztük, — de a melyk mellett csak elment, mindenik bántotta, csípte. Végre Hanzi is megszokta a vendégek impertinenciáját s rémülten menekült közénk. De még ott sem érezte magát biztonságban, s hosszú piros lábai csak ugy huzdótkat utána, a mint föl-bukdácsolt a széles lépcsőkön, be a nagy terembe, onnan az átelleni ajtón ki a rondelbe, s még onnan is tovább a hosszú folyosóra, s ott az ő nemesi fundusára, a nyitott kalitkába. Oda mert volna utána menni a golya-sereg, ott szemben találta volna!

1889. jan. 145. sz. 1889. jan.

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti
GYULAI PÁL.

TARTALOM:

Melkai utazások. — Goldziher Ignácztól. **Jansson munkája a reformációról.** — x. — **Oroszország és Európa.** — Szabó Endrétől. **Valutaszabályozás.** — Schwarz Felixtől.

Régi dolgok. Elbeszélés. (I.) France Anatol után, francziából — Ambrus Zoltántól.

Költemények: Vándor-tárczából. I. A milói Venus a Louvrebán. — II. A geni tón. — III. Szép Julia. — Szász Károlytól. — Az elveszett könyvecské. (Propertius, III. 23.) — Csengeri Jánostól.

A képzőművészeti társulat őszi tárlata. — Pasteiner Gyulától.

Szepesi emlékkönyv. — Hunfalvy Jánostól.

Értesítő. Kölcsey Ferenc munkái. — d. — Jekelfalussy J. és Vargha Gy.: Közgazdasági és statisztikai évkönyv. Új folyam. I. II. Fenyvessy Adolfól. — Ranke: Abhandlungen. — i. k. Három ifjúsági irat: Simonyi J.: Idegen népek közt; — Ida néni: Gyermekmesék; — Radó V.: Gr. Benyovszky M. élete. — Cs. J. — Gr. Károlyi Sándor temetésekor elmondott verses búcsuzató. — a. — Fustel de Coulanges: Histoire des Institutions politiques de l'ancienne France. — Sz. S. — Nyílt levél a szerkesztőhöz. M. B.

Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

Franciaország és a Külföld Minden Illatszerezésé és néli és Fodrásznál

La VELOUTINE

Különleges Rizspora BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi cég

„LA VELOUTINE“

különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető

VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában
Budapesten, Kigó-tér 8. szám.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára Széleski György cs. kir. egyetemesi könyv-árúsnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

HONVÉD-NAPTÁR

(EGYUTTAL KATONAI NAPTÁR.)
az 1889-dik évre.
A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

Szerkeszti
ÁLDOR IMRE.

Számos képpel. Ára füzve 60 kr.
XXII. évfolyam.

35 krnak előleges (postautalványon) beküldése után bérmentve küldetik meg.

Tartalom: Naptári rész. Szerk. Tóth Miké S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. — Király-hymnus. Erdődi Dánieltől. — Negyven év díszsége (2 képpel). — Stefánia rónörökösének tengeri sétán (képpel). — József főherceg és családja (képpel). — A prágai nemes hölgy-alapítvány intézet új apátja (képpel). — A legjobb szív. «Jó-zív»-éről. (Arcképpel). — A lengyel nemzethez. — Kis fiam halálára. Gálffy Istvántól. — Báró Bauer Ferdinánd az új közös hadügy-minister (arcképpel). — Tengerre magyar (képpel). — 1848. március 15. Szász Károlytól. — A kishegyesi hővédelmek (képpel). — Honvédeljöltek (képpel). — Egy eskendő, három eszázár (2 képpel). — Deák szobra (képpel). — Báró Fejérváry Géza (képpel). — Ég és föld között. (Egy éghajós kalandja). — Gábor Aron. Bartók Lajostól. — Nincs. Igaz történet. — A bolgár fejedelem (arcképpel). — Husvét. — abona. (Igaz történet). — Teleki Sándortól. — Kossuth Lajos és Helfy Ignac (képpel). — Vegyesek (5 képpel). — A Magyarországnak tartatni szokott orsz. vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

„BUDAPESTI HIRLAP“

Kiadótulajdonosok:
Csukási József és Rákosi Jenő.

A «Budapesti Hirlap»-nak a hazai művelt olvasóközönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét; minden pártérdek mellőzésével küzdött nemzetünk és fajunkért, ez egyetlen jelszavával: **magyarság!** A «Budapesti Hirlap» szerkesztője: Csukási József, politikai ozkkeit Kaas Ivor báró, Rákosi Jenő, Grünwald Béla, Balogh Pál írják más kiváló hazai publicistákkal híven a lap független, magyar, pártérdekeket nem ismerő szelleméhez. **Politikai hírei** széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. A «Budapesti Hirlap» távirati tudósításai manap már teljesen egy fokan állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. A «Budapesti Hirlap» Társaságát a lapnak egyik erőssége s mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. **A napirovatokat** kitünő zsurnaliszták szerkesztik s a helyi értesülés ismert leggyesebb tudósítókra van bízva. Rendőrségi és törvényszéki külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a «Budapesti Hirlap» helyet foglalhat minden család asztalán. **A kögazdasági rovatban** a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozására szükséges. **A regényesarnokban** csak kiváló írók legújabb műveit közli. De ezuttal még egy kedves meglepetéssel is szolgál olvasóinak. 1889. évi január első napjától kezdve **JÓKAI MÓR-tól** közöl egy új regényt, melyet a korsorus író kizárólag a Budapesti Hirlap számára írt. **Jókai Mór** új regényének címe: **AKI A SZIVÉT A HOMLOKÁN HORDJA**, s mint a költő maga mondja, «egy modern ezeregyéji mese». Hőse egy nő. **Teljes számu példányok még mindig kaphatók.**

Előfizetési föltételek:

Egész évre.....	14 frt — kr.
Félévre.....	7 „ — „
Negyedévre.....	3 „ 50 „
Egy óra.....	1 „ 20 „

Előfizetések vidékről legelőször postautalvány-nyal eszközölhetők következő cím alatt:

A „Budapesti Hirlap“ kiadóhivatalának IV. ker., kalap-utca 16. sz.

Lauzy

Figyelmeztetés. Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő ményem — kelendőségénél fogva — sok utánsának lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszermind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl: oszias szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bénulások, szugorok stb. ellen; de különösen a bedrészülés-kenő-gyűrő-gyógyódnál (massage) igen jó hatásának bizonyult. — Fogtisztító szorál is igen ajánlatos, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan írt nyar a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szesz felhasználása is, a hajidegek erősítésére, a fejkörpá-képződés megakadályozására és annak megszüntetésére. Ara egy nagy üveggel 1 frt., egy kisebb üveggel 50 kr.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizományosaim névsorival ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltek.

BRÁZAY KÁLMÁN, Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. sz.

TOLSNER ADOLF
tekeaszial-gyára
Bécs, V. Rampusdorfergasse 7.
Ajánlja cs. és kir. kizárólag. szabad.
forgó tekeasztalait
kéglis és csaraboltjétre (mindkét oldal márványlezellekkel).
Arjegyék ingyen és bérmentve.

SZALOS JÁNOS GYÓGYSZERTÁR
A MAGYAR KORONÁHOZ
SZERVÉDŐKNEK

Csuz, köszvény, oszias fej, fogfájdalmak, mak, ütési daganatok gyógyítására meglepő gyorsan és biztosan ható házi szer a

KÖSZVÉNYVIZ,

melylyel 655 esetben tetett kísérlet közül 602 esetben teljes gyógyulás, 53 esetben Ára 1 üvegnek utasítással együtt 50 kr. ben javulás éretet el. Csak akkor valódi, ha törvényes védjeggyel van ellátva. Kapható: Szallós János gyógyszer-t. „Magyar koronához” Dombóvárott. Budapest: Török József és Buday Emil városi gyógyszer-t. Haris-bazár.

Colillon és néli szervvédőknek
Különleges Rizspora BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

1-60 cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított ruganyos sérvkötők

sérvvédővel.

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzer-től; ez rugók nélkül van, tisztán rugyantatóból művészesen szerkesztve s az a célja, hogy még a legidültebb sérvket is lehető legrovidebb idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s egy nappal a legerőseztőbb munkánál, vagy a sokat járalkodásnál, mint szintén éjjel alvásiban is használható, s nélkül, hogy a sérvbajban szenvedő kiváltásban legkevésbé is volna akadályosva. Felette nagy hazon, hogy az még éjjel is a testen maradhát, mivelhogy a szervvédő testrésze kiváltképen jótékony, kellemes nyomatot gyakorol, s a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulást is eszközöl. A legtöbb orvos tekintélyek által elismervve, megvirgáltva s a legjobbnak találva: professor Kovács s sebészeti kóroda nélnöke, dr. Gross Lajos magy. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glük Ignác cs. kir. törvényszéki orvos által.

Alólírott egyszermind nagy raktárt is tart angol és francia acél sérvkötők, függesztő készleteket (suspensorium) gumiból, szövöttek, mint szintén szarvasbőrökből. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok célja, hogy a legidült megakadályozzák.

Méheztelendők, legpráctk, egybététek per előttátek, prészervatívumok, gumiharisnyák és mindennemű gummi árucikkek. Sérvkötőmnél kérem megjelölni: jobb, bal vagy kettős-e, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvétellel mellett elfogad.

POLITZER MÓR

csász. kir. szab. sérvkötő-készítő Budapesten, Deák Farsang-utca. Valódi francia és amerikai gummi-összekek (prészervatív) tucatonként 3-6 frt. Női különlegességek tucatonként 2-4 frt.

Arak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalonként drbja 6-10 frt., a kettősnek drbja 10-16 frt., gyermekeknek félyvel olcsóbb. Ugyanítt kapható legjobb amerikai sérvkötők. Egy tégely Ára 3 frt. 50 kr.

Sipőcz-féle gyógyborok!

Ezen kökedveltségnek örvendő és az orvosok által is a legnagyobb elismerésben részesült gyógyboraim, melyek hason készítményű külföldiekkel a versenyt bátran kiállják, a legjobb minőségű anyagokból készítsem ezen borok étvágygerjesztő, idegerősítő, a vérképződést elősegítő diätetikus készítmények;

Pepsin bor

kitünő hatasu mindennemű gyermekbajoknál, verszegény és tuberkulozus gyermekeknel, megszünteti a gyomorégést a bor v. sörnek túlságos élvezete után. 1 palack ára 1 frt 50.

Coca bor

az idegrendszer élénkítésére, erősítésére és tevékenységének fokozására orvosilag sokszorosán ajánlott becses szer, rögtön megszüntet mindennemű ideges fájdalmat, migrént, fog- és arcfájdalmat. 1 palack ára 1 frt 50 kr.

China és China vasbor

sápadtság, verszegényseg, étvágytalanságnál, általános gyengeségnél hosszu és nehéz betegségek után a legjobb sikerrel lesz használva és végre kitünő erősítő szernek bizonyult: az aggykorban. 1 palack ára 1 frt 50.

10 üveg egyszerre rendelve 12 frt osztr. ért.
SIPŐCZ ISTVAN
gyógyszerész.
3766 Művegyészeti laboratoriuma Pécsen.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára Széleski György cs. kir. egyetemesi könyv-árúsnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

HATÁRIDŐ-NAPTÁR

az 1889-dik évre.

mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdaszatisztek, utasok és üzerek számára hasznos jegyzetekkel és 366 türes lappal ellátva, írópapíron.
Ára kemény kötésben 1 frt 20 kr.

ÚJ FALI NAPTÁR

az 1889-dik évre.
Egy egész iv. Ára 20 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedés által megszerezhető:

BÖLCS NÁTHÁN

DRÁMAI KÖLTEMÉNY ÖT FELVONÁSBAN

IRTA
LESSING GOTTHOLD EPHRAIM.

NÉMETHŐL FORDITOTTA
ZICHY ANTAL.

A költő arcképevel.
Ára füzve 1 forint 50 kr., diszkötésben 2 forint.

Olcsó kiadás zsebalakban, ára füzve 50 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapeston megjelent és minden könyv-árusnál kapható, — az osztrák tartományok számára Szélini György es. k. egyet. könyvtárusnál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

Lidércz-naptár

1889-dik évre.

HUSZONNYOLCZADIK ÉVFOLYAM

Ara füzve 60 krajczár.

65 krnak előleges (postautalványon) beküldése után a naptár bérmentve küldetik meg.

Tartalom: Naptári rész, szerkeszti Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. — Újévre. — Hajóhadí szemle Spitheadnél az angol királynő jubileuma alkalmával. (4 képpel). — Szylveszter estéjén. Rege a jelenkorból. — Az istvántelki iparos- és kertészképző-intézet Rákos-Palotán. (Képpel). — A mentő társulat. (2 képpel). — Enyém a bosszú! Berthold A. tól. — Szaloniki. (3 képpel). — A farsang. — Téli örömei. (Képpel). — Marokkó és népe. (6 képpel). — Kétféjű tehén. (Képpel). — A hajóroncs titka. Amerikai elbeszélés. — Vásárna. (Képpel). — Bűvészet a házban. (Képpel). — Apróságok. A Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

PSERHOFER J.

gyógyszertára BECSBEN, Singerstrasse Nr. 15. „zum goldenen Reichsapfel.“

Vértisztító labdacso ezelőtt egyetemes labdacso neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben a labdacsok csodás hatásukat szerszerűen be nem bizonyították volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben sok egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacsok számtalanszor és rövid idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr., 1 tekeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr. bérmentelen utánvét mellett küldéssel 1 frt 10 kr. A pénz előleges beküldése mellett ára bérmentes megküldéssel: 1 tekeres labdacso 1 frt 25 kr., 2 tekeres 2 frt 30 kr., 3 tekeres 3 frt 35 kr., 4 tekeres 4 frt 40 kr., 5 tekeres 5 frt 20 kr., 10 tekeres 9 frt 30 kr. (1 tekeresnél kevesebb nem küldetik szét).

Valódiának csak ama labdacso tekintendők, melyeknek utasítása Pserehofer J. névvel van ellátva, s amelyeknél minden doboz tetején ugyanazon névvel és színben rajta van. Számtalan levél érkezett, melyben a labdacsok fogyasztói hálát mondanak a legkülönfélébb és leg súlyosabb betegségekből való meggyógyulásukért. A ki csak egyszer kísérletet tett velük, tovább ajánlja.

A sok köszönő-iratból közülük néhányat:
Schlierbach, 1888. febr. 17. T. Uram! Tisztelettel alulírott kéri, miszerint küldene ismét négy tekeres valóban igen hasznos és kitűnő vértisztító labdacsoiból. Teljes tisztelettel

Neureiter Ignác, gyák orvos. Hrasche, Flódnig mellett, 1887. sept. 12. T. Uraságod! Isten akarata volt, hogy labdacsoi kezembe kerültek, s irok most azoknak sikeréről: gyermekágyban meghaltam magamat, úgy hogy munkámat többé nem végezhettem, s bizonyára már halva lennék, ha az Ön csodás labdacsoi meg nem mentek. Isten áldja meg Önt ezért egyszer. Bizálman van, hogy labdacsoi egészen meggyógyítottak, úgy a mint másoknak is meggyógyulásukhoz segítettek. **Knife Teréz**.

Bécs-Ujhely, 1887. decz. 9. Igen t. Uram! Legmelegebb köszönetet mondok Önnek, 60 éves nagynénem nevében, ki idült gyomorhurubban és vízi-betegségben szenvedett. Az élet gyötrelme volt neki, s már azt hitte, hogy nincs remény. Véletlenségből apan egy doboz az Ön kitűnő vértisztító labdacsoiból, s azoknak bosszúba használata után meggyógyult. Teljes tisztelettel

Weinstettl Jozefa. Mitterinzersdorf, Kirchdorf mellett, Felső-Ausztria, 1886. jun. 10. T. Uraságod! Szívesen 6 dobozzal az Ön egyetemes vértisztító labdacsoiból küldeni. Csak az Ön csodás labdacsoinak köszönhetem, hogy öt évig gyötört gyomorb-jomtól megszabadultam. Nem is fognak nálam e labdacsok soha kifogyoi, és ezennel legmelegebb köszönetet mond Uraságodnak őszinte tisztelője

Zwickl Anna. T. Uram! Mult év novemberében egy tekeres labdacsoi rendeltem meg Önnel. Én, valamint nőm, a legjobb eredményt láttuk utána; mindketten heves főfájásban és székrekedésben szenvedtünk, s egy bog közel voltunk a kétségbeeséshez, mindamellott, hogy csak 48 évesek vagyunk. És ime! Az Ön labdacsoi csodát műveltek a bajtól bennünket megszabadítottak. Tisztelettel

List Antal. Fagybalzsam, Pserehofer J.-tól. Sok év óta minden fagyos tagra és bármily idült sebrek mint legbizt. szer elismerve. 1 kocsoval 40 kr., bérment. küldéssel 65 kr.

Keskeny-üfifüszörp. hurut, rekedtség, görcsös köhögés, stb. ellen. Egy palackkal 50 kr.

Amerikai köszvény - kenőcs, legj. szer köszvényes és szűz bajok, tagszagatás, ischia, fülzsgatás stb. ellen. 1 frt 20 kr.

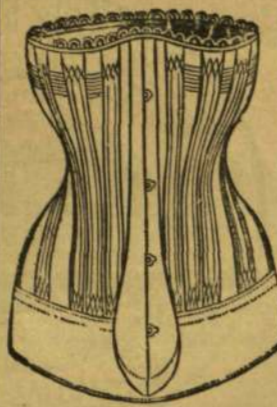
Por a lábizzadás ellen. 1 doboz 50 kr., bérment. küld. 75 kr.

Golyva-balzsam, a megbízható szer a golyvánál. Egy üveggel 40 kr., bérmentes küldéssel 65 kr.

Élet-esszencia (prágai csöppek); megrontott gyomor, rossz emésztés és mindennemű aléti bántalom ellen kitűnő házi szer. 1 üveggel 22 kr.

Angol csodabalsam, 4 üve cse 12 kr., 12 üvege 1 frt 20 kr.

Az itt felsorolt készítményeken kívül még a birodalom valamennyi lapjában hirdett bel- és külföldi gyógyszer-különlegesség készletet van, s minden netán a raktáron nem levő czikkok kívánatra pontosan és olcsón beszerzenek. Postai küldemények a pénz előleges beküldése mellett pontosan eszközöltenek; nagyobb megrendeléseknél az öszeg utánvétele mellett is. Az öszegnek előzetes beküldése mellett (legjobb postautalványon) a viteljij jelenlétében csekélyebb, mint utánvét mellett. A felsorolt különlegességek kaphatók Budapeston **Török József** gyógyszer-t. király-utca 12.

FABRIQUE DE CORSETS.

AU BON MARCHÉ.

BUDAPEST-VARSÓ.

Erzsébet-tér 7. sz., Bécsi-utca sarkán. — Miodowa 6. Kitüntetve Varsóban 1874- és 1885-ben.

Ajánl a farsangra: **à jour**, batiztszövésű, atlasz, brunel és háromnyüstös fűzőket minden színben, kizárólag francia mintákban. Minden fűző pontosan mérték szerint, minden évadhoz, divatos derékra van készítve. Mérték a T. Legújabb alak: hosszú derék! Megbízások jótállás mellett, pontosan és szálládan teljesítetnek. Különlegesség! Fűzők ferde derékakra.

Váci-utca 27. szám, BUDAPEST.

WADLSTEINER F. és Tsa

AJÁNLJÁK DÚSAN BERENDEZETT

ÜVEG ÉS PORCELLÁN-RAKTÁRUKAT, LÁMPÁK, PIPERETÜKRÖK, CSILLÁROK.

A CHRISTOFLE-EZÜST MAGYARORSZÁGI FŐRAKTÁRA.

1847 óta, tehát több mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Németország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabad. WEBER-féle

Köszvény-vászon

köszvény, eszű, tagszagatás, keresztoson-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájdalmak, lábköszvény, csipőfájdalom és ischia stb. ellen, mindennemű gőresők, a kezek és lábokban, különösen gőresők rek, dagadt tagok, ficzomodások és oldalszurások biztos eredménnyel gyorsan gyógyíthatnak ezen gyógyhatásos köszvényvászon által. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., készítés erejű, nehezebb bajoknak alkalmazandó 2 frt 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melléti végjegyzéggel el van látva. Dr. Buron párisi általános sebtepasza mindenféle sebek, genyedések és daganatok, körömgüladások, égések, hármimemű sérülések, harapás, szurás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy kocsoág ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb kocsoág 25 kr.

Valódián kapható Budapeston, király-utca 12. szám a.

Borászati naptár 1889-ik évre.

Szerkeszti Dr. NYÁRY FERENCZ.

XVI-ik évfolyam. Ára füzve 80 kr.

85 krnak előleges (postautalványon való) beküldése után a naptár bérmentve küldetik meg.

TARTALOM:

Naptári rész. Szerk. Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámítás. — Bélyegekről. — Európai pénznemek. — Európai államok bortermelése. — A budapesti borvegyészet állomása programja. — A magyar bortermelők orsz. szövetezetének szabályzata. — Az új phylloxera törvény. — Az orsz. központi mintapince szervezeti szabályai. — Bálint Bácsi jövődelőlései. — Bálint bácsi tanácsai. — I. Termesztudományi rész. A gőzör föltalálása és alkalmazása. — A gőzöpek elve. — A gőzör föltalálása (5 ábrával). — Watt gőzöpe (2 ábrával). — A magas nyomású gőzöpek (4 ábrával és 1 arcképpel). — II. Szőlészeti és borászati rész. Miként lehet a szőlőfűrtöket sokáig épen eltartani? — Hogyan kell a valódi őrme bort készíteni? — Van-e az alanynak befolyása a ránkemesített vessző termelésére? — Használhatók-e a pincészetben a parafin és bazelin? — Hogyan lehet a bort a hordószagtól meg szabadítani? — Miket kell a szőlőmetésznél szem előtt tartani? — Miként kezeljük a nyílos borokat? — Miként lehet a borok érséte és iskolászatát siettetni? — Miként bánjunk el megfagyott szőlőkönkkel? — Mi okozza az amerikai alanyra nemesített európai szőlőfajok sárgaságát? — Hogyan tartunk el üres hordókat? — III. Kertészeti rész. Eperfa és selyemhernyó tenyésztése. — A szedermag gyűjtése és vetése. — A csemetékkel való elbánás (2 ábrával). — A szederfák kiültetése és gondozása. — A selyemhernyó tenyésztése. — A pete gondozása. — A peték kiköltése. — A selyemhernyó nevelése (ábrával). — A gubók megfajtása. — A Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZÁM. 1889. BUDAPEST. JANUÁR 13. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt egész évre 8 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 évre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 6 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 évre ... 3 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 évre ... 3 * Külföldi előfizetéseknél a postaiag meghatározott vitéldő is csatolandó

LAVIGERIE BIBORNOK, A RABSZOLGASÁG ELTÖRLÉSÉNEK APOSTOLA.

Azon néhány év óta, hogy a szudáni máhdi vakbuzgó hivei elfoglalták Khartumot s a nemes Gordon pasa életével váltotta be hű ragaszkodását nemes eszméjéhez, Afrika bensejében folyvást emelkedő izgatottsággal küzdenek a mohamedánok az európaiak ellen. A Földközi tenger partjaitól egész az Afrika közepén terülő Csad-tóig s a keleti partvidékek le egész a Zambezi folyóig s nyugat felé messze a nagy tavak vidékén túl, a hatalmas földrész nagyobb felében már arabok uralkodnak mindenütt s arab kereskedők húzódnak szét a szárazföld többi részein is. Livingstone kora óta, de még inkább, mióta a Kongó állam megalakult, az eddig csak délen és nyugaton alakult európai telepek is mozogni kezdtek, fölfedezők és kereskedők törtek új ösvényeket Afrika belsejébe, különösen a nagy tavak vidékén számos misszionárius telepedett le s az arabok mindinkább fölfogták, hogy helyzetüket és hatalmukat veszély környekezi. Önvédelmi harc volt részükről, melylyel a még csekély számmal jelentkező európaiakat a magok közeléből s kereskedelmi utjaikból elűzni igyekeztek. De az önvédelemmel koröltve jelentkezett a mohamedán népeknel régóta élő azon hit is, hogy a Hedzra XIII-ik századában, mely csak most kezdődött meg, a hívőknek lelkes vezerei támadnak, kik a hitetleneket mind leigazzák s Allah hű népeinek uralmát az egész földgömbön megalapítják. Ezt a hitet nagyon elősegítette a szudániak diadalmas hadjárata s az «istentől küldött» Mahdinak az angolok és ezek által vezetett gajptomai hadak fölött kivívtott néhány fényes győzelme; de különösen az angolokkal szemben elért harci sikerek, kiket a mohamedán világ is a gyaurok leghatalmasabb és legveszedelmesebb törzsének tekint.

A mohamedán világnak a kereszténység elleni nagy érdekharcza szoros összeköttetésben áll a rabszolgaság kérdésével is. Hiában irtották ki a nemes Lincoln és társai ezt a rettenetes társadalmi fekélyt az Egyesült-államokban, hiában küzdöttek Wilberforce óta annyian az emberiség szegényének eltörlése érdekében: a mohamedán világban a rabszolgaság ellen legkisebb gát sem emelkedett. Most az afrikai belbajok még élénkebbé tették ezt a rabszolgakereskedést. Az angolok szudáni vereségei tág tért nyitottak a rabszolgakereskedőknek s az újabb zavarok, melyek

LAVIGERIE BIBORNOK. — BONNAT FESTMÉNYE. Az «Illustrazione Italiana»-ból.